Jaarverslag 2025

nationaal programma groningen

Inhoudsopgave

- Lokaal programma
- Provinciaal programma
- Economie
- Werken en leren
- Leefbaarheid
- Natuur en klimaat
- Toukomst
- Loket Leefbaarheid
- Impulsloket
- Zorgprogramma
- Erfgoedprogramma
- Programma energieparticipatie

Voorwoord		**4**
1.	**Feiten & cijfers 2025**	**6**
2.	**Voortgang Nationaal Programma Groningen**	**10**
2.1	Opbouw van het programma	10
2.2	Effecten van het programma	12
2.3	Financiële ontwikkelingen	14
2.4	Baanbrekers	14
2.5	Jongeren doen mee	15
2.6	Stokje doorgeven	15
3.	**Voortgang lokale programma's**	**18**
3.1	Gemeente Eemsdelta	19
3.2	Gemeente Het Hogeland	19
3.3	Gemeente Groningen	21
3.4	Gemeente Midden-Groningen	22
3.5	Gemeente Oldambt	23
3.6	Gemeente Westerkwartier	24
4.	**Provinciaal programma**	**28**
4.1	Provinciaal programma deel 1 (2019-2025)	29
4.2	Provinciaal programma deel 2 (2025-2029)	29
4.3	Baanbrekers	30
5.	**Toukomst**	**34**
5.1	Roemte	35
5.2	Landschapswerkplaats	35
5.3	Oogst van Groningen	36
5.4	Toukomstpanel	36
6.	**Bewonersinitiatieven**	**38**
6.1	Loket Leefbaarheid	38
6.2	Impulsloket	39
6.3	Programma energieparticipatie	39
6.4	Loko Loket	39
7.	**Speciale programma's**	**40**
7.1	Zorgprogramma	40
7.2	Erfgoedprogramma	41
8.	**Organisatie, ondersteuning en merkmanagement**	**44**
8.1	Bestuur	44
8.2	Programmabureau	45
8.3	Samenwerking rondom merkmanagement en imagoverbetering	46
Bijlagen: Overzichten per programma		**47**

Voorwoord

2025 was voor Nationaal Programma Groningen een jaar vol nieuwe ontwikkelingen. Het jaar waarin de samenwerking met Nij Begun duidelijk vorm kreeg en er records werden gebroken. Directeur Nienke Baars en voorzitter Chris Fonteijn blikken samen terug.

Chris begon in mei 2025 als voorzitter. “Ik ontdekte deze provincie en maakte kennis met vele Groningers, daar ben ik heel blij mee. Ik vind het hier prachtig en zie hoeveel er gebeurt.” Terugkijkend op 2025 zien Chris en Nienke allebei de kracht en creativiteit van inwoners als mooiste onderdeel van Nationaal Programma Groningen. Nienke: “Dat verveelt nooit. De initiatieven van Groningers maken ons trots. Ik vind het prachtig dat we inwoners kunnen helpen bij hún ideeën. Je ziet bij programma Toukomst: als wij ruimte en vertrouwen geven, dan gaat het vliegen. Onze belangrijkste taak is dan om initiatiefnemers te ondersteunen en middelen beschikbaar te stellen. Want een idee realiseren is met alle regelgeving in ons land niet eenvoudig.”

Resultaten

Nienke: ”Ook de zichtbare resultaten van de plannen van inwoners en ondernemers bij onze loketten voor bewonersinitiatieven, versterken mijn vertrouwen in onze aanpak: geef ruimte en vertrouwen, dan ontstaan de mooiste dingen. En wees heel duidelijk over wat er niet kan.” Chris vult aan: “Inmiddels hebben we bijna 1200 projecten mede mogelijk gemaakt. Er is geen dorp waar niets gebeurt, is gebeurd of nog gaat gebeuren. Inwoners blijven daarbij zelf aan het roer van hun initiatieven. De Landschapswerkplaats en Oogst van Groningen zijn daar mooie voorbeelden van.”

Records

De koning bezocht in 2025 Enne Jans Heerd en Kunstcentrum de Ploeg. Hij sprak vol lof over het behoud van erfgoed, kunst en cultuur. Er zijn in 2025 ook records gevestigd. Kunstcentrum de Ploeg trok een recordaantal van 10.000 bezoekers binnen twee maanden. Chris: “Het Kunstcentrum vind ik geweldig. Hoe het pand is omgebouwd, een prachtige combinatie van cultuur, erfgoed en trots. Dit alles dankzij de vrijwilligers en de gemeente en de energie die je bij hen voelt.” Nienke: “Dat zij zoiets bedenken en realiseren en wij bijdragen met een heel aantal partners om een idee werkelijkheid te laten worden, dat is waar we het voor doen met zijn allen. Het één kan niet zonder het ander, je doet het samen.”

Ook de scholenchallenge vestigde in 2025 een record. Er deden meer scholieren mee dan ooit: driehonderd, van verschillende scholen uit Noord-Nederland. Nienke: “De scholieren denken zo creatief ‘out of the box’, dat hun ideeën regelmatig echt in productie gaan. Bijvoorbeeld de eetbare cups voor medicijnen in het ziekenhuis, de slimme bril voor blinden en slechtzienden en een lichtbord voor mensen in een wachtkamer, dat helpt om rustiger te ademen.”

Toekomst

Nationaal Programma Groningen blijft nog een aantal jaar bestaan. Nienke: “Wij knallen nog een aantal jaren door met alle partijen. We hebben ervaren dat van een idee naar realisatie serieus tijd kost, en het daarna echt een paar jaar duurt voordat effecten meetbaar worden. In de uitkomsten van onze tussenevaluatie, die net verschenen is, zie je dat terug: de brede welvaart in onze regio is gestegen, maar de gewenste inhaalslag ten opzichte van andere regio’s is er nog niet. Dat gaat ook echt nog wel even duren, zeker bij grotere thema’s als energievraagstukken, gezondheid en de grote stap die gezet gaat worden in vrijetijdseconomie. En dat kun je ook niet als Nationaal Programma alleen bewerkstelligen. Gelukkig worden de effecten van ons werk ook lokaal steeds beter zichtbaar. Die lessen geven we ook door aan onze opvolgers.”

Nij Begun

Die opvolgers zijn de Sociale en Economische Agenda van Nij Begun. Chris: “In september sprak ons bestuur de ambitie uit om binnen

> Inmiddels hebben we bijna 1200 projecten mede mogelijk gemaakt. Er is geen dorp waar niets gebeurt.

een aantal jaren te integreren in deze twee perspectiefagenda's van Nij Begun. Onze samenwerking werd in 2025 dan ook intensiever. We trekken veel samen op." Nienke: "Ik vertelde in ons vorige jaarverslag over het estafettemodel, de metafoor voor hoe wij onze rol zien. Het werken aan perspectief voor Groningen begon ooit bij het Centrum Veilig Wonen en de Nationaal Coördinator Groningen. Wij namen vervolgens als tweede estafetteloper het stokje over. Nu geven we de komende jaren dat stokje door aan de Sociale en Economische Agenda, die dertig jaar verder bouwen aan dit perspectief. De Sociale Agenda zet bijvoorbeeld 'ons' Loket Leefbaarheid voort in de vorm van het Inwonersbudget. Om kennis, ervaring en lessen goed over te dragen, gaan we ook samenwonen: halverwege 2026 verhuizen we naar een gezamenlijk kantoor, met de perspectiefagenda's van Nij Begun."

Lessen in participatie

Chris: "We kunnen veel meegeven aan Nij Begun, maar ook aan andere overheden en organisaties. Zo hebben we bijvoorbeeld veel kennis en ervaring met participatie en burgerinitiatieven. Dat zijn belangrijke thema's voor veel overheden, terwijl ze er vaak nog weinig ervaring mee hebben." Nienke licht toe: "Denk aan de plannen van Groningers, voor 100 miljoen euro aan Toukomstbudget. De deelnemers hebben daarmee een beweging in gang gezet voor een beter en leefbaarder Groningen. We zijn er trots op dat we deze lessen kunnen doorgeven. Dat geldt ook voor de inrichting van ons bestuur, met een combinatie van mensen uit onderwijs, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en overheid. Die structuur zie je in een andere vorm terug in de Economische Agenda.

Plannen voor 2026

Chris vertelt over de plannen voor dit jaar: "In 2026 investeren we extra geld in het Impulsloket voor inwonersgroepen en kleine ondernemers, werken we nog nauwer samen met de Sociale en Economische Agenda, verwachten we de start van de baanbreker vrijetijdseconomie en gaan de subsidieregelingen voor de Toukomstprojecten Landschapswerkplaats en Oogst van Groningen open." Nienke: "We hebben nog honderden projecten om aan te werken en we gaan verhuizen. In 2026 is ons voornemen trouwens ook om samen met de regio trotser te zijn op onze resultaten en die beter te delen!"

1. Feiten & cijfers 2025

Lokale en provinciale programma's

21
nieuwe projecten goedgekeurd
268 projecten in totaal goedgekeurd

+36
projecten goedgekeurd
binnen de uitvoeringsprogramma's
van het provinciaal programma deel 2

9
projecten
in 2025 afgerond
134 projecten
in totaal afgerond

€ 52.860.258
beschikbaar gesteld aan projecten in 2025
en toegekend tot en met 2025: **€ 653.031.558**

Bijdragen aan onze **ambities:**

29,4%	21,6%	27,6%	21,4%
leefbaarheid	werken en leren	economie	natuur en klimaat

Bewonersinitiatieven

229
nieuwe bewonersinitiatieven vanuit **Loket Leefbaarheid** gestart

48
nieuwe bewonersinitiatieven vanuit **Impulsloket**

12
groepen jongeren ontvingen **bijdrage** van het **Loko Loket**

50
initiatieven verder geholpen door **Programma energieparticipatie**

Toukomst

24
van **36** projecten in uitvoering

6
projecten succesvol afgerond

10
nieuwe projecten geholpen door Toukomstproject Roemte

978
Groningers **werken** vanaf het begin **mee** aan Toukomstprojecten

5.315 kg
circulair garen gemaakt van Gronings textielafval

135
nieuwe banen dankzij Toukomstprojecten

Scholenchallenge

300+ scholieren namen deel

18 deelnemende scholen in Groningen, Drenthe en Friesland

57 teams

Thema: **mobiliteit**

30 UUR non-stop aan de slag

Ook deze Groningers waren betrokken

150+ deelnemers aan de **Fondsendag 2025** voor bewonersinitiatieven

80+ scholen doen mee aan **Tijd voor Toekomst**

Communicatie

websitebezoekers

49.649

1.672 nieuwsbriefabonnees Nationaal Programma Groningen

7.269 nieuwsbriefabonnees Toukomst

Social mediavolgers			
	4.817	**1.039**	**1.236**

Programmabureau

18 medewerkers zetten zich dagelijks in voor Groningen

7 trainees volgen het **traineeprogramma**

26 teamleden liepen de Klampex: **10 km** puzzelen in het donker met kompas

4 mensen werken aan de Sociale en Economische Agenda van **Nij Begun**

“Hier tref ik ondernemers die onderdeel willen zijn van een grote verandering

Avantium heeft in Delfzijl de eerste fabriek ter wereld gebouwd die plastic van suikers uit planten gaat produceren voor commercieel gebruik. Na de officiële opening door koningin Máxima in oktober 2024, duurde de opstart van de fabriek langer dan voorzien. Volgens bestuursvoorzitter Tom van Aken werd 2025 gekenmerkt door tegenwind, onder andere door problemen met de lasnaden van de titanium buizen, die de opstart vertraagden. Maar hij bleef vooruitkijken en doorgaan met zijn missie. Met succes. De fabriek is nu klaar om de strijd aan te gaan als dé concurrent van plastic uit aardolie.

Nieuwe toekomst voor plastic

Avantium start deze zomer met de laatste testfase en kan daarna voor klanten de productie starten van FDCA, de grondstof

voor plantaardig plastic PEF. Door suikers uit gewassen om te zetten in een sterk, recyclebaar materiaal, komt er een nieuwe toekomst voor plastic.

Het plantaardige plastic stoot tot 71 procent minder CO2 uit dan traditioneel PET-plastic dat uit aardolie wordt gemaakt, houdt producten langer vers, is goed te recyclen en vermindert voedselverspilling. Voor de consument voelt het niet anders. Voor natuur en klimaat maakt het een wereld van verschil. Nationaal Programma Groningen droeg in 2020 7,5 miljoen euro bij aan de realisatie van de fabriek.

Een lange adem hebben
Met de fabriek in Delfzijl zet Avantium de stap van proeffabriek naar productie voor commercieel gebruik. Een mijlpaal die Tom van Aken twintig jaar geleden al voor ogen had en hem niet meer losliet. “Als je de kans krijgt om bij te dragen aan iets wat echt blijvende waarde heeft, geeft dat een enorme drive,” zegt hij.

Dit soort innovatie vraagt om een lange adem. “Het gaat om een grondstofverandering die écht iets doet voor natuur en klimaat en van waarde blijft. Twintig jaar lijkt voor sommige mensen lang. En de tegenslagen die we hebben gehad lijken soms onoverkomelijk. Maar de grondstoffentransitie gaat om effecten op de lange termijn, net als bij de energietransitie, en dan moet je ook doorzettingsvermogen hebben en de bereidheid om vol te houden.”

Waarom Delfzijl?
Avantium had zijn fabriek overal kunnen bouwen, maar koos voor Delfzijl en is gevestigd op het Chemie Park. "Er is geen plek in Nederland waar we ons beter hadden kunnen vestigen," zegt Tom. “Ruimte, energie, financiële steun, vergunningen en een netwerk van gelijkgestemde ondernemers maken Delfzijl de beste plek.”

Het Chemie Park heeft een vooruitstrevende ambitie: als eerste chemisch bedrijventerrein in Europa volledig CO2-neutraal zijn in 2050. De bedrijven delen energie, benutten elkaars reststromen en werken samen aan een circulaire industrie. “Hier tref ik ondernemers die onderdeel willen zijn van een grote verandering.” Zo bouwt Delfzijl aan een hub voor groene chemie die steeds meer internationale aandacht trekt.

Winst voor de regio
“Hier ontstaat een economische olievlek”, zegt Tom. “De buitenwereld ziet wat er in Groningen gebeurt. En dat je hier moet zijn voor investeringen in groene chemie. We hebben zeventig medewerkers in dienst, vooral operators. En de vraag naar technisch personeel wordt steeds groter doordat steeds meer bedrijven naar deze regio komen. Het is belangrijk dat we voldoende technische vakmensen opleiden in Groningen. Daarom werken we samen met scholen om jongeren enthousiast te maken voor een technische richting.”

Vooruitkijken
In het najaar moet de productie beginnen voor de 22 klanten die hun verpakkingen willen vergroenen, waaronder Albert Heijn. Voor de komende drie jaar is het bedrijf uitverkocht. En daarna? De bestuursvoorzitter van Avantium denkt al verder. Een tweede fabriek, twintig keer zo groot als de huidige, is een serieuze optie. Delfzijl is hiervoor in beeld. “Hier is de infrastructuur en ruimte perfect om te groeien.”

Naast het product wil het bedrijf zijn technologie via licenties wereldwijd uitrollen, zodat andere producenten op basis van Avantium’s technologie plantaardig plastic kunnen maken.

Een verschil maken
Tom van Aken is eerlijk over wat echte innovatie vraagt. Niet iedereen begrijpt het. Boeren die duurzaam investeren maar worden teruggefloten door hun bank. Investeerders die alleen naar de korte termijn kijken. “De wereld van social media draait om boodschappen van dertig seconden. Onze verpakking heeft twintig jaar ontwikkeling gekost. Maar als een innovatie er eenmaal staat, dan maak je echt een verschil voor de toekomst.”

Zijn advies aan Groningse ondernemers en onderzoekers: geloof in de lange weg. “Innoveren gaat niet alleen over het eindproduct, maar ook over de reis ernaartoe. Vier daarom elke mijlpaal. Dat geeft de focus om te doen wat nodig is om je missie te bereiken.”

2.
Voortgang Nationaal Programma Groningen

Werken aan een provincie waar het fijn wonen, recreëren en werken is – dat is waar Nationaal Programma Groningen voor in het leven geroepen is. Dat doen we samen: het Rijk, de provincie, gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijven én betrokken inwoners.

We focussen op vier ambities: economie, werken & leren, leefbaarheid en natuur & klimaat. Elke dag werken we zo aan het verbeteren van de brede welvaart voor elke Groninger én het imago van de provincie. 2025 stond vooral in het teken van realiseren en het verder uitbouwen van projecten en plannen die sinds het begin zijn gestart.

2.1 Opbouw van het programma

Nationaal Programma Groningen bestaat uit verschillende onderdelen: het provinciaal programma, de lokale programma's, Toukomst, het Erfgoedprogramma, het Groninger Zorgakkoord en de Bewonersinitiatieven.

De gemeenten in het aardbevingsgebied voeren de lokale programma's uit. Het provinciaal programma bestaat uit projecten die over de grenzen van gemeenten heen gaan. Denk aan het versterken van de economie, de energietransitie, het groener maken van bedrijven en verdere digitalisering. In Toukomst werken we aan plannen en ideeën van, voor en door inwoners. We dragen bij aan het Erfgoedprogramma en de subsidieregeling van het Groninger Zorgakkoord. Via bewonersinitiatieven kunnen Groningers rechtstreeks bij ons terecht, via het Programma energieparticipatie, het Impulsloket, Loket Leefbaarheid en het Loko Loket.

Figuur 1: Doelstellingen per ambitie

Het nationaal programma wordt geleid door een bestuur en ondersteund door het programmabureau. In september 2025 is besloten om het dagelijks bestuur op te heffen, omdat er in de fase waar het programma zich nu in bevindt minder intensieve leiding nodig is. Het nationaal programma is hierdoor verdergegaan met alleen een algemeen bestuur.

2.1.1 Geld en projecten

Nationaal Programma Groningen heeft voor al haar programma's geld gereserveerd. In tabel 1 staat hoeveel geld per programma is gereserveerd, toegekend en uitgegeven. Elk programma bestaat uit meerdere projecten. In figuur 2 laten we zien hoe ver deze projecten zijn uitgevoerd.

Tabel 1: Totaalbedragen per programma

	Gereserveerd	**Toegekend**		**Uitgegeven***	
		In 2025	**Totaal t/m 2025**	**In 2025**	**Totaal t/m 2025**
	(x miljoen euro)	(x miljoen euro)		(x miljoen euro)	
Gemeente Eemsdelta	131,49	15,25	90,62	4,73	33,84
Gemeente Het Hogeland	64,09	5,58	49,27	3,06	14,77
Gemeente Groningen	58,52	2,37	39,42	1,73	21,00
Gemeente Midden-Groningen	80,60	9,31	70,03	6,05	28,93
Gemeente Oldambt	34,71	5,98	23,24	1,01	7,28
Gemeente Westerkwartier	1,74	-	1,50	0,17	0,67
Totaal lokale programma's	**371,15**	**38,50**	**274,08**	**16,74**	**106,49**
Totaal provinciaal programma	**500,48**	**14,36**	**378,95**	**30,04**	**126,38**
Programmabureau	49,48	0,07	29,10	4,49	21,10
Toukomst	100,14	2,79	84,25	10,15	20,58
Zorgprogramma	42,25	-	42,25	-	42,25
Programma energieparticipatie	5,00	-	3,76	1,03	3,54
Loket Leefbaarheid	10,00	-	10,00	1,40	5,75
Impulsloket	10,00	-	10,05	1,05	4,92
Erfgoed	20,00	-	20,00	-	20,00
Overige projecten	75,10	-	75,10	-	75,10
Totaal speciale programma's	**311,97**	**2,86**	**274,50**	**18,14**	**193,26**
Onvoorzien budget algemeen bestuur	**2,66**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**1.186,25**	**55,72**	**927,53**	**64,93**	**426,13**

*De uitgaven in tabel 1 gaan alleen over de middelen die door Nationaal Programma Groningen zijn toegekend. Bij sommige programma's maken partijen ook gebruik van cofinanciering. Dit jaarverslag loopt vooruit op de jaarverslagen van gemeenten en provincie. Daarom hebben we gebruik gemaakt van voorlopige cijfers. Daarnaast zijn sommige projecten meerjarig, waardoor de uitgaven over meerdere jaren verspreid zijn.

Nationaal Programma Groningen startte met een budget van €1,15 miljard, inmiddels is dit budget voornamelijk door indexatie gestegen naar €1,18 miljard.

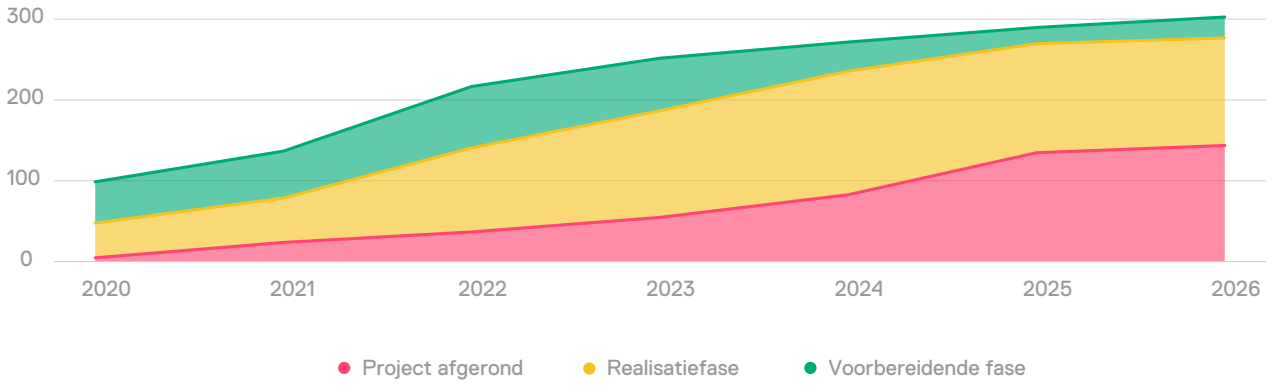
2.1.2 Bijdrage aan de vier ambities

Elk project draagt tenminste bij aan twee van de vier ambities: economie, werken & leren, leefbaarheid en natuur & klimaat. De provincie, gemeenten en Toukomst geven per project aan hoe sterk het bijdraagt aan deze ambities. Zij verdelen daarvoor honderd punten over de vier ambities. In figuur 3 laten we zien hoe deze punten over alle projecten zijn verdeeld. In figuur 3 telt elk project even zwaar mee, groot of klein. In figuur 4 laten we zien hoeveel geld we per ambitie inzetten.

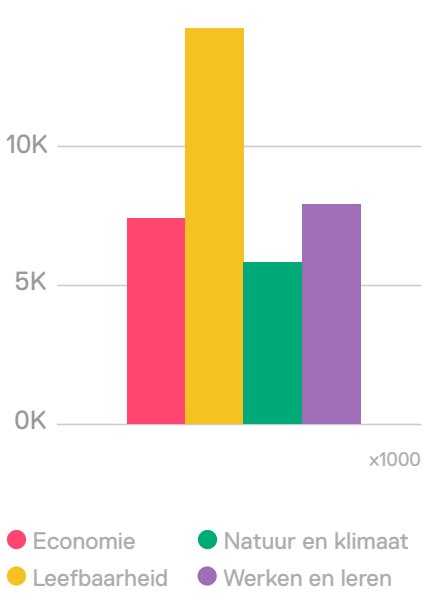
2.2 Effecten van het programma

Elk jaar bekijken we hoe het gaat met de provincie. We meten hoe Groningers leven, wonen en werken. We monitoren de economie, de gezondheid en het welzijn van inwoners. Ook kijken we naar de leefomgeving, zoals de leefbaarheid in dorpen en wijken en de natuur. We gebruiken hiervoor bestaande cijfers, zoals

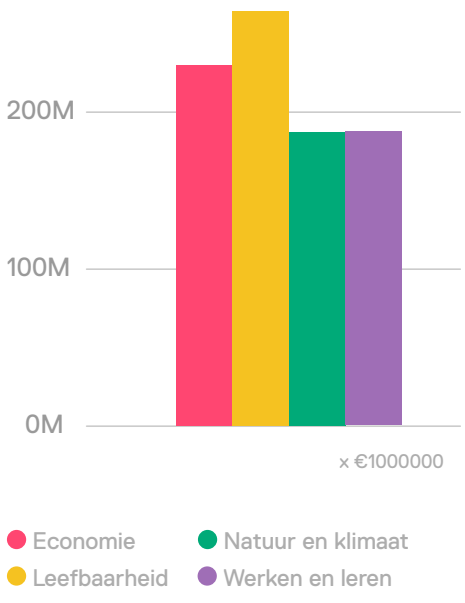
Figuur 2: totaal aantal projecten per fase

Figuur 3: Puntenverdeling over de vier ambities

Figuur 4: Inzet middelen per ambitie

de bredewelvaartsmonitor van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

We meten ook hoe mensen, van binnen en buiten onze provincie, over Groningen denken. Dat doen we met de jaarlijkse imagomonitor die in 2020 ontwikkeld is in opdracht van Nationaal Programma Groningen.

We vergelijken deze resultaten met de situatie aan het begin van het programma, de nulmeting.

2.2.1 Jaarlijkse monitoring: brede welvaart en imago

Uit de monitor van 2024 blijkt dat de brede welvaart zich positief ontwikkelt in alle gemeenten in het aardbevingsgebied en in de provincie Groningen als geheel. Er is nog geen sprake van een inhaalslag. Dit komt omdat de brede welvaart in alle aardbevingsgemeenten – met uitzondering van Het Hogeland – en in de provincie Groningen minder verbeterde dan in vergelijkbare gemeenten in Nederland. We zien een achterblijvende ontwikkeling op het gebied van gezondheid, tevredenheid met de woonomgeving en sociale cohesie. Het bestuur wil hier binnen het programma en in regulier beleid extra aandacht voor. Toch staat de regio er op veel punten beter voor dan aan het begin van Nationaal Programma Groningen. De regio telt meer banen dan ooit tevoren, waardoor het werkloosheidspercentage historisch laag is en het aantal werkenden historisch hoog. Ook hebben alle huishoudens in de aardbevingsgemeenten en de provincie gemiddeld genomen meer inkomen te besteden. Ondanks de groei van de economie is de uitstoot van broeikasgassen gedaald.

Naast een verbetering van de brede welvaart streeft het nationaal programma ook naar een beter imago van Groningen. Daarom volgen we jaarlijks hoe het imago van Groningen zich ontwikkelt. In 2025 zien we opnieuw een herstel van de imagoscore, zoals ook in 2024. Na de parlementaire enquête van 2023 werd het imago van Groningen lager gewaardeerd dan aan het begin van het programma.

Nationaal Programma Groningen wil niet alleen een positieve ontwikkeling realiseren op de brede welvaart en het imago van Groningen, maar ook een inhaalslag maken ten opzichte van de rest van het land. In dit licht staat de regio nog altijd voor een grote opgave.

Veel data die we gebruiken in onze monitor worden verzameld door organisaties als het CBS. Daarin zit een vertragingseffect, waardoor de monitor terugblikt op de situatie van veelal twee jaar geleden. Op dat moment bestond Nationaal Programma Groningen nog maar vier jaar en waren veel projecten pas net begonnen. Mede daardoor is het effect van het programma nog nauwelijks zichtbaar in de uitkomsten van de monitor 2025. We gebruiken de monitor dus vooral om te kijken of Groningen richting de doelen van het nationaal programma beweegt. De imagomonitor is actueler en geeft inzicht in de stand van zaken aan het begin van 2025.

2.2.2 Tussenevaluatie

In 2025 hebben we een verdiepend onderzoek laten uitvoeren naar de effectiviteit van ons programma. Hiermee willen we in kaart brengen in hoeverre het nationaal programma op weg is om de ambities waar te maken. De uitkomsten van dit onderzoek zijn in mei 2026 bekendgemaakt.

Benieuwd naar de resultaten? De rapportages kun je terugvinden onder 'monitoring' bij downloads op onze website

2.3 Financiële ontwikkelingen

In 2025 is door het Rijk in totaal een bedrag van 4,15 miljoen euro toegevoegd aan de middelen die beschikbaar zijn voor Nationaal Programma Groningen. Dit in het kader van indexatie. Deze extra middelen zijn, via een in 2023 door het bestuur vastgestelde verdeelsleutel, toegevoegd aan de trekkingsrechten van provincie, gemeenten en Toukomst. Vaak gebruiken zij deze middelen om gestegen bouw- en loonkosten mee op te vangen. Ook zijn er middelen toegevoegd aan het budget van het programmabureau.

2.4 Baanbrekers

In 2021 besloot het bestuur om een extra impuls beschikbaar te stellen voor de economische doelstellingen van het nationaal programma. Dit gebeurde in de vorm van zogenaamde baanbrekers: thema's waarbinnen gewerkt wordt aan het versterken van de Groningse economie, door te focussen op de combinatie van werken en leren.

Sinds 2022 is binnen het nationaal programma ingezet op de uitwerking van die thema's en in 2024 hebben die hun uitvoering gevonden binnen het provinciale programma. De baanbrekers zijn daarmee dus overgedragen aan de verantwoordelijkheid van de provincie en worden niet meer direct aangestuurd vanuit Nationaal Programma Groningen. Meer informatie over de voortgang van de verschillende baanbrekers is te vinden in hoofdstuk 4.3.

2.5 Jongeren doen mee

Ook in 2025 was jongerenparticipatie een belangrijk onderdeel van ons programma. De impact via de scholenchallenge en via het Loko Loket breidde zich uit. Hiermee betrekken we jongeren bij de toekomst van hun provincie. We werkten samen met Nij Begun aan manieren om jongeren structureel te blijven betrekken, óók als wij straks het stokje doorgeven.

Jaarlijks organiseren we in samenwerking met Stichting Technasium de scholenchallenge. In 2025 was de grootste editie tot dusver: een recordaantal van 57 teams en 300 jongeren werkten aan vraagstukken over mobiliteit. Juist omdat jongeren dagelijks ervaren hoe zij zich verplaatsen, kwamen zij met slimme, verrassende en duurzame ideeën voor het vervoer van de toekomst. De kansrijke ideeën kregen budget en de bedenkers werkten samen met ondernemers hun plannen verder uit.

In 2024 wonnen leerlingen van het Roelof van Echten College in Hoogeveen met hun idee voor een slimme bril die blinden en slechtzienden helpt om obstakels te herkennen. Vorig jaar verbeterden ze hun ontwerp met behulp van Koninklijke Visio, het expertisecentrum voor blinden en slechtzienden én zijn ze gestart met het zoeken naar bedrijven die hen verder kunnen helpen om hun innovatieve idee daadwerkelijk te produceren.

Ook het Loko Loket wordt steeds beter gevonden door jongeren. Met kleine bedragen die we verstrekken kunnen zij ideeën uitvoeren in hun dorp of wijk. Zo vergroten we de betrokkenheid bij hun directe omgeving en krijgen jongeren de mogelijkheid deze direct te verbeteren.

2.6 Stokje doorgeven

Zoals we in 2019 het stokje overnamen van eerdere initiatieven, bereiden we ons nu, in 2025, voor op het doorgeven van dat stokje aan de volgende lopers. Je kunt ons zien als een estafetteloper in een groot team dat werkt aan de toekomst van Groningen. In 2019 namen wij het stokje over van eerdere initiatieven.

Sinds 2024 komen de volgende lopers – de Sociale Agenda en Economische Agenda van Nij Begun – naast ons lopen. We trekken samen op, delen onze kennis en ervaringen, en dragen het stokje geleidelijk over. Net als in een estafette houden we de vaart erin. Zo boeken we resultaten en zorgen we dat de beweging doorgaat.

Met Kansrijke Generatie ontdekken kinderen hun talenten en mogelijkheden

Wat als kinderen op school niet alleen leren uit boeken, maar ook muziek maken, koken, sporten, onderzoeken en creëren? Met het Toukomstproject Kansrijke Generatie krijgen basisschoolkinderen in Groningen die kans met een verrijkt schoolaanbod. Het project zorgt voor extra activiteiten, zodat kinderen hun talenten ontdekken en hun wereld groter wordt.

In sommige delen van de provincie hebben kinderen minder toegang tot goede sport- en cultuuractiviteiten en is er minder aanbod op het gebied van gezondheid en welzijn. Kansrijke Generatie sluit aan op Tijd voor Toekomst, dat in 2021 is gestart. Tijd voor Toekomst is een intensief programma waarmee de schooldag van kinderen in Groningen wordt verrijkt, zodat zij dezelfde kansen krijgen op het gebied van bewegen, cultuur, techniek, natuur en gezondheid. Dit verkleint de verschillen in onderwijsprestaties en draagt bij aan een gezondere en veerkrachtigere samenleving. Het programma wordt in de toekomst voortgezet in de Sociale Agenda van Nij Begun.

Gelijke kansen

Kansrijke Generatie is een soort Tijd voor Toekomst ‘light’. “We bieden scholen, die nog niet kunnen meedoen aan het intensieve programma, de mogelijkheid om alvast kennis te maken met een verrijkt schoolprogramma”, zegt Daniëlle Bekkering, directeur van HANNN (Healthy Ageing Network Northern Netherlands), het samenwerkingsverband dat het project coördineert. “In het aardbevingsgebied zie je scheuren in huizen, maar in heel Groningen zie je scheuren in het fundament van de samenleving. Wij gaan voor kansengelijkheid voor alle kinderen in de regio. Alle kinderen verdienen een onvergetelijke en waardevolle tijd op school en extra aandacht om zich te kunnen ontwikkelen.”

Scholen die meedoen aan Kansrijke Generatie hoeven niet het uitgebreide traject te doorlopen dat onderdeel is van het uitgebreide programma. Janneke Annema, project- en communicatiemedewerker bij HANNN: “We bieden scholen pasklare lesprogramma’s aan die voor een deel al ontwikkeld zijn voor de scholen die meedoen aan Tijd voor Toekomst. Ook ontwikkelen we samen met gemeenten nieuw aanbod.”

Leren door te doen
Het project focust zich op praktijkgerichte ervaringen waarin het doen centraal staat. De activiteiten en lessen worden verzorgd door vakmensen, vrijwilligers van verenigingen en bewoners uit de eigen gemeente. De basisschoolleerlingen gaan aan de slag met sport en spel, maken muziek, ontdekken de natuur, werken met techniek of leren koken.

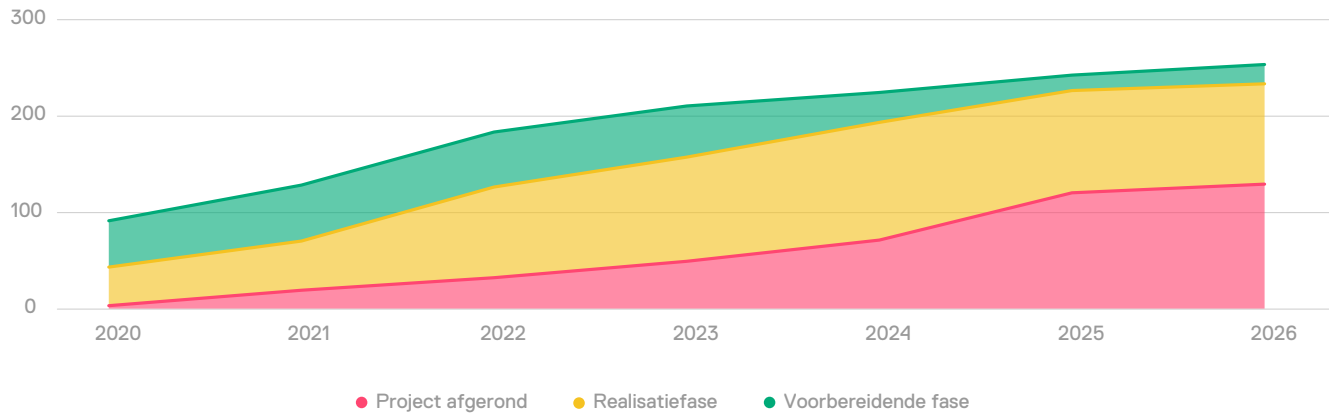
Deze activiteiten zijn leuk én helpen kinderen bij hun ontwikkeling. Ze leren samenwerken, krijgen meer zelfvertrouwen en ontdekken nieuwe interesses. “Niet elk kind komt vanzelf in aanraking met sport, muziek of techniek. Kinderen bloeien op als ze iets doen wat bij hen past. Zo ontdekken ze hun talenten,” zegt Daniëlle. “Elke gemeente bepaalt zelf aan welk aanbod behoefte is en welke wensen er zijn. Wij helpen gemeenten bij het maken van een goed plan en brengen de juiste partijen bij elkaar.”

Bijzondere docenten
In de lessen en tijdens activiteiten maken de leerlingen kennis met bevlogen gastdocenten, workshopbegeleiders, vrijwilligers en ouders. Janneke: “Hun bevlogenheid is heel aanstekelijk voor kinderen. Maar het is soms best lastig om informatie over te brengen die aansluit bij de belevingswereld van kinderen. Daarom is het zo mooi dat er trainingen zijn via het platform van Tijd voor Toekomst, waar ook scholen die meedoen aan Kansrijke Generatie gebruik van kunnen maken. Hier leer je hoe je inspirerende lessen geeft of activiteiten organiseert én hoe je kinderen bij de les houdt. Het zijn allemaal bouwstenen die het schoolprogramma ook écht rijker maken.”

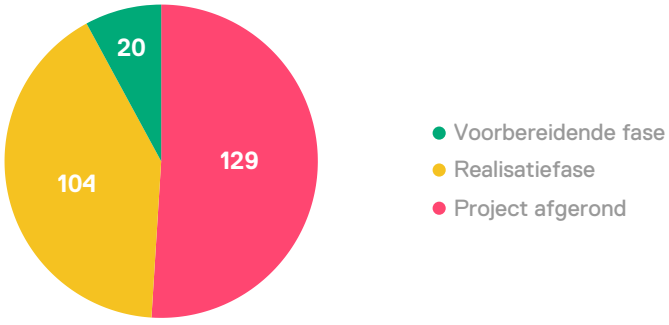
3. Voortgang lokale programma's

In dorpen en wijken in Groningen wordt gewerkt aan het verbeteren van de leefomgeving, het stimuleren van talentontwikkeling, het creëren van werkgelegenheid en het vergroten van de biodiversiteit. Dit gebeurt via de lokale programma's van de gemeenten in het aardbevingsgebied. Inwoners, organisaties, bedrijven en overheden werken hierin samen aan plannen die passen bij het gebied.

Figuur 5: Fase van lokale en provinciale programma's

Figuur 6: Totaal aantal projecten per fase lokale en provinciale programma's

3.1 Gemeente Eemsdelta

In Eemsdelta worden dorpen en wijken stap voor stap aantrekkelijker en leefbaarder. In het lokaal programma ligt de focus op projecten die de woon- en leefomgeving van inwoners direct verbeteren. Dat betekent meer plekken om elkaar te ontmoeten, te sporten en samen activiteiten te organiseren.

In 2025 zijn in de tweede helft van het lokaal programma (2025–2030) verschillende plannen verder uitgewerkt die de leefomgeving zichtbaar verbeteren. In Stedum en Appingedam worden sportparken vernieuwd, waardoor inwoners straks beter gebruik kunnen maken van deze plekken voor sport, spel, onderwijs en ontspanning. Daarmee krijgen de sportparken een bredere functie in de buurt en worden ze belangrijke ontmoetingsplekken.

Ook de centrumaanpak in Appingedam, Delfzijl, Loppersum en Middelstum krijgt een vervolg. Voor inwoners betekent dit een aantrekkelijker uitstraling van de centra en een betere samenwerking tussen de winkelgebieden. Hierdoor worden centrumgebieden niet alleen prettiger om te bezoeken, komen er ook meer plekken waar mensen langer willen verblijven en elkaar ontmoeten.

In Garsthuizen krijgt een lege plek in het dorp een nieuwe invulling. Op de lege plek die achterbleef na de sloop van de kerk, komt een herkenningspunt en ontmoetingsplek. Dit geeft het dorp weer een levendig hart waar inwoners samen kunnen komen.

Naast deze fysieke verbeteringen is er ook aandacht voor inwoners die extra ondersteuning nodig hebben. Met het programma Samenkrachtig Eemsdelta krijgen inwoners meer mogelijkheden om zich te ontwikkelen en stappen te zetten richting werk of opleiding.

De plannen en projecten komen tot stand in samenwerking met inwoners, lokale organisaties en andere overheden. Ook is er verbinding met de Economische en Sociale Agenda van Nij Begun. Zo versterken investeringen elkaar en hebben inwoners in Eemsdelta daar steeds meer voordeel van in hun eigen omgeving.

3.2 Gemeente Het Hogeland

In Het Hogeland is in 2025 op verschillende plekken zichtbaar geworden wat investeringen in de leefbaarheid en voorzieningen betekenen. Inwoners profiteren van nieuwe plekken voor ontmoeting, cultuur en recreatie. Net als van betere voorzieningen dichtbij huis.

Een belangrijk hoogtepunt is de opening van Kunstcentrum De Ploeg in Wehe-den Hoorn. Een nieuwe plek waar kunst, erfgoed en ontmoeting samenkomen. Koning Willem-Alexander opende het centrum feestelijk op 3 september. De snelle groei naar de 10.000ste bezoeker in oktober laat zien dat het kunstcentrum een sterke culturele impuls geeft aan de regio. Ook het Werelderfgoedcentrum Waddenzee (WEC) is geopend in 2025. Hier ervaren bezoekers de Waddenzee op een interactieve manier, kunnen ze de zeehondencrèche bezoeken en deelnemen aan een expeditie in de haven van Lauwersoog.

In meerdere dorpen zijn centra versterkt of in ontwikkeling. In Winsum wordt het Boogplein vernieuwd als ontmoetingsplek. In Leens wordt gewerkt aan een groener dorp. In Uithuizen is de Schoolstraat vernieuwd en is een nieuwe supermarkt gerealiseerd. In Bedum en Uithuizermeeden wordt gewerkt aan nieuwe voorzieningen voor sport, cultuur en gezondheidszorg. Dit betekent voor inwoners dat voorzieningen dichterbij komen en beter op elkaar aansluiten.

Ook de verbinding met het landschap krijgt een impuls. Samen met de gemeente Groningen en de provincie is gewerkt aan het plan Meanderen door het Reitdiepgebied, met meer aantrekkelijke wandel- en fietspaden en recreatieve mogelijkheden langs het water.

Voor kinderen laat het programma Tijd voor Toekomst zien wat investeren oplevert. De pilot in de gemeente Het Hogeland is succesvol afgerond en heeft bijgedragen aan meer zelfvertrouwen en ontwikkelkansen voor leerlingen. Het programma krijgt een vervolg via de Sociale Agenda en het provinciaal programma, waardoor de aanpak behouden blijft.

Daarnaast is gewerkt aan het versterken van erfgoed en leefbaarheid. In Zoutkamp zijn onder andere bruggen aangepast en een aanmeervoorziening verbeterd. Met de projecten Nieuw Roakeldais en Theater Meroakel blijft cultuur levend in de regio. Ook de voorbereiding voor Kerk Obergum en de versterking en verduurzaming van Tocamaheerd dragen bij aan het behoud en toekomstbestendig maken van belangrijke plekken in de gemeente.

3.3 Gemeente Groningen

In 2025 boekte de gemeente Groningen veel vooruitgang met het lokale programma. De meeste projecten zijn zichtbaar in de wijken en dorpen. Tegelijk zet de gemeente in op vrijetijdseconomie, erfgoed, landschap, leefbaarheid en de identiteit en het imago van de stad en regio. Sociale, fysieke en economische projecten versterken elkaar en zorgen zo voor blijvende effecten in de wijken. Bewoners nemen vaker zelf initiatief en werken mee met de gemeente en allerlei organisaties. Zo ontstaan sterke projecten die langer meegaan en ook op andere plekken kunnen worden toegepast.

Sociale wijkvernieuwing

In de wijken Beijum en Lewenborg is gewerkt aan een socialere, veiligere en prettigere leefomgeving. De sociale wijkvernieuwing richt zich op preventie, ontmoeting en sociale netwerken. Dat levert concrete resultaten op. Zo kregen 33 kinderen vroegtijdige logopedie vanuit Kansrijke Start en zijn 19 gezinnen begeleid via Stevig Ouderschap. Professionals in zorg, onderwijs en welzijn zorgden samen voor meer samenhangende hulp. Hierdoor worden problemen vroeg aangepakt en taalachterstanden beperkt. Bewoners nemen steeds vaker zelf initiatief. Met wijkbudgetten zijn 13 bewonersinitiatieven uitgevoerd, van sport en cultuur tot ontmoeting en vergroening. Dit versterkt het contact tussen buren en vergroot het gevoel van betrokkenheid en eigenaarschap in de wijk.

De leefomgeving is op meerdere plekken verbeterd. Straten, pleinen en fiets- en wandelpaden zijn opgeknapt, waardoor de wijken veiliger en aantrekkelijker zijn geworden. Projecten zoals Beijum Woont Duurzaam helpen bewoners hun woning energiezuiniger te maken. Buurtteams en activiteiten helpen mensen uit hun isolement, terwijl projecten zoals Beijum in Bedrijf en basisbanen ontmoeting tussen verschillende groepen bewoners stimuleren. In Lewenborg krijgen ouderen ondersteuning vanuit het project Langer zelfstandig wonen. Dit alles draagt bij aan veiligere en aantrekkelijkere wijken, waarin bewoners actief meedoen en langer thuis kunnen blijven wonen.

Versterken en Vernieuwen

In de dorpen draagt het programma Versterken en Vernieuwen bij aan toekomstbestendige voorzieningen en een sterke leefomgeving. In Ten Boer is samen met bewoners het Koopmansplein opnieuw ingericht. Daarbij is ook de samenwerking gezocht met het programma Bloeiend Perspectief, zodat het plein groener is geworden. Hierdoor is het centrum aantrekkelijker geworden en een fijne plek voor bewoners om elkaar te ontmoeten.

In Woltersum is een nieuwe basisschool in aanbouw die flexibel kan worden gebruikt wanneer de behoefte in het dorp verandert. In Ten Post is gestart met het Huis van Ten Post. Daarbij zijn twee monumentale eiken verplaatst, als zichtbaar symbool van de verbinding tussen erfgoed en nieuwe ontwikkelingen. Tegelijk wordt gewerkt aan het verbeteren van de verkeersveiligheid via de herinrichting van de Oude Linten.

Bloeiend Perspectief
Het programma Bloeiend Perspectief brengt leefbaarheid, groen en bewonersinitiatieven samen. Op ongeveer vijftig plekken zijn projecten gestart of in voorbereiding, samen met bewoners en lokale partners. Voorbeelden zijn B(l)oeiende Tuinen en de Kruidenproef in Thesinge, die bijdragen aan meer biodiversiteit en nieuwe activiteiten waar bewoners samen aan deelnemen. Ook het project Meanderen door het Reitdiepgebied laat zien wat samenwerking oplevert: een aantrekkelijker landschap met ruimte voor natuur, recreatie en cultuurhistorie. Gemeente Groningen doet dit samen met gemeente Het Hogeland en de provincie.

Het komende jaar wordt verder gebouwd aan deze projecten, zodat inwoners profiteren van beter toegankelijke voorzieningen, meer ontmoeting en een groenere en veiligere leefomgeving.

3.4 Gemeente Midden-Groningen
In 2025 zijn in Midden-Groningen zichtbare stappen gezet in het versterken van leefbaarheid, kansen en perspectief voor inwoners. Met het lokaal programma Hart voor Midden-Groningen werkt de gemeente samen met inwoners en partners aan een toekomstbestendige regio, waarin brede welvaart centraal staat. De resultaten van deze gezamenlijke inzet zijn zichtbaar: betere voorzieningen, meer ontwikkelkansen en sterkere dorpen en wijken.

Een belangrijk resultaat is de versterking van kansen op de arbeidsmarkt. Via het Ontwikkelbedrijf hebben inwoners ontwikkeltrajecten gevolgd en diploma's of deelcertificaten behaald. Dit vergroot hun kansen op werk en zelfstandigheid. De aanpak wordt voortgezet binnen de reguliere werkwijze van de gemeente, waardoor deze investering ook op de lange termijn effect heeft.

Ook voor kinderen en jongeren zijn de resultaten concreet zichtbaar. Via Tijd voor Toekomst krijgen leerlingen op zestien basisscholen en één middelbare school extra lessen, variërend van techniek en natuur tot koken en theater. Dit vergroot hun ontwikkeling en toekomstkansen. Daarnaast is op alle deelnemende scholen een Kind-Ouder Ondersteuner aanwezig, die laagdrempelige ondersteuning biedt aan kinderen en ouders. Ook is Jongerenwerk+ verder versterkt. Door intensieve begeleiding, aanwezigheid op straat en inzet op scholen is een belangrijk vangnet ontstaan voor jongeren en gezinnen die dit het hardst nodig hebben.

De leefbaarheid in dorpen en wijken is eveneens verbeterd. In Hoogezand-Noord is gestart met de vernieuwing van het Noorderpark, gericht op een toekomstbestendige en aantrekkelijke woonomgeving. Tegelijk werken inwoners in steeds meer dorpen en wijken zelf aan plannen voor hun leefomgeving. Inmiddels zijn 31 van de 37 dorpen en wijken gestart met het maken van hun dorps-, of wijkplan. Dit zorgt voor meer betrokkenheid, eigenaarschap en oplossingen die aansluiten bij wat lokaal nodig is. In 2025 is daarnaast een nieuwe bijdrage toegekend aan het project Landschap & Natuur gericht op het versterken van natuur en beleving in 't Roegwold.

Samenwerking is de basis van deze resultaten. Inwoners, scholen, maatschappelijke organisaties en gemeente werken samen aan oplossingen die in de praktijk verschil maken. Ook wordt aangesloten bij andere programma's en initiatieven, waardoor investeringen elkaar versterken.

Met Hart voor Midden-Groningen worden kansen benut die anders niet mogelijk waren geweest. In 2025 is zichtbaar geworden dat deze aanpak leidt tot blijvende verbeteringen voor inwoners, dorpen en de regio als geheel.

3.5 Gemeente Oldambt

In 2025 is in Oldambt de stap gezet van plannen naar merkbare verbeteringen in dorpen, wijken en het centrum van Winschoten. Inwoners zien dat er op meerdere plekken tegelijk wordt gewerkt aan een leefomgeving die beter aansluit bij het dagelijks leven: van kansen voor kinderen tot een aantrekkelijker centrum en betere ondersteuning dichtbij huis.

Een belangrijk resultaat is de versterking van kansen voor kinderen en jongeren. Via programma's als Tijd voor Toekomst, Generatierijkdom en Opgroeien in een Kansrijk Oldambt krijgen kinderen meer ondersteuning op school en daarbuiten. Scholen, Sociaal Werk Oldambt, GGD en gemeente werken hierin nauw samen. Daardoor worden zorgen en complexe problemen eerder gesignaleerd en krijgen gezinnen sneller passende hulp.

In het centrum van Winschoten zijn verschillende ontwikkelingen in gang gezet die bijdragen aan een toekomstbestendig stadshart. Met de ontwikkeling rond de Blaauwlocatie en de afronding van de sloop van het St. Lucas Ziekenhuis komt ruimte vrij voor nieuwe invulling. Binnen het project WinCITY wordt de samenwerking tussen ondernemers, inwoners en gemeente versterkt voor een aantrekkelijker centrum. Dit moet leiden tot meer levendigheid, nieuwe functies en een betere verbinding tussen de verschillende delen van de binnenstad.

Daarnaast wordt gewerkt aan het behouden en versterken van het karakter van Oldambt. Samen met Ontwikkelfonds Monumentale Massa's, Roemte en het koepelproject Graanpubliek Oldambt is er een plan voor een revolverend fonds. Dit fonds helpt monumentale boerderijen te behouden

en versterkt de leefbaarheid, identiteit en vitaliteit van het gebied. Het bijzondere aan een revolverend fonds is dat het geld steeds opnieuw kan worden gebruikt: als projecten het geld terugbetalen, kan het weer voor nieuwe initiatieven worden ingezet.

Daarnaast is ingezet op het verbeteren van de dienstverlening aan inwoners. Bij het digitale loket RUBY kunnen inwoners, ondernemers en studenten terecht met vragen over digitale onderwerpen. Het loket groeit in bereik en gebruik en draagt bij aan laagdrempelige ondersteuning in een steeds digitalere samenleving. De belangstelling wordt groter en daarom verkent de gemeente de uitbreiding van de locatie.

De gemeente werkt hierin nauw samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en regionale partners zoals onderwijsinstellingen en zorgpartijen. Op deze manier ontstaat er een netwerk van partijen die samen bouwen aan oplossingen die direct merkbaar zijn in dorpen en wijken.

3.6 Gemeente Westerkwartier

In 2025 is in gemeente Westerkwartier verder gebouwd aan het versterken van kansen voor kinderen en de leefbaarheid in dorpen. Inwoners merken dit vooral in en rond de scholen en in de samenwerking met lokale verenigingen. Kinderen krijgen meer ruimte om zich te ontwikkelen, ontdekken hun talenten en doen nieuwe ervaringen op.

Binnen Tijd voor Toekomst zijn op de scholen Kromme Akkers in Garnwerd en Op Wier in Ezinge extra lessen gegeven tijdens schooltijd. De effecten zijn zichtbaar: kinderen durven meer, stellen vaker vragen en ontdekken nieuwe dingen. Scholen werken daarbij samen met lokale verenigingen en aanbieders. Zij brengen hun kennis en activiteiten in de lessen, waardoor kinderen niet alleen uit boeken leren, maar vooral door te doen en te ervaren. Ze doen verschillende activiteiten zoals freerunnen, theaterlessen en muzieklessen. Dit maakt het onderwijs afwisselender en vergroot hun wereld.

Ook in het landschap en de dorpen wordt gewerkt aan kwaliteit en beleving. Met de projecten Gastvrij Middag-Humsterland en het Aduarderdiep wordt de omgeving aantrekkelijker en beter leefbaar gemaakt. Dit zorgt voor meer mogelijkheden om te recreëren, elkaar te ontmoeten en het landschap te ervaren.

Tabel 2: Gereserveerd, toegekend en uitgaven per programma (lokaal- en provinciaal programma)

	Gereserveerd	Toegekend		Uitgegeven	
		In 2025	Totaal t/m 2025	In 2025	Totaal t/m 2025
	(x miljoen euro)	(x miljoen euro)		(x miljoen euro)	
Gemeente Eemsdelta	131,49	15,25	90,62	4,73	33,84
Gemeente Het Hogeland	64,09	5,58	49,27	3,06	14,77
Gemeente Groningen	58,52	2,37	39,42	1,73	21,00
Gemeente Midden-Groningen	80,60	9,31	70,03	6,05	28,93
Gemeente Oldambt	34,71	5,98	23,24	1,01	7,28
Gemeente Westerkwartier	1,74	-	1,50	0,17	0,67
Totaal lokale programma's	**371,15**	**38,50**	**274,08**	**16,74**	**106,49**
Totaal provinciaal programma	**500,48**	**14,36**	**378,95**	**30,04**	**126,38**

Je ziet de wijk opleven zodra mensen elkaar weer ontmoeten

Delfzijl-Noord is een wijk met 5800 bewoners en 74 nationaliteiten. Een plek waar veel is gebeurd, maar waar ook enorme veerkracht zit. Ondanks jaren van aardbevingsschade, sloop, versterking en verhuizingen, is er één behoefte die iedereen deelt: verbinding. Elkaar kennen. Je thuis kunnen voelen in een rustige, veilige buurt. Die behoefte vormt al ruim vijf jaar de basis van sociale wijkvernieuwing in Delfzijl-Noord.

Kwartiermaker Marleen van der Werff en opbouwwerker Jeroen van der Schaaf blikken terug op vijf jaar sociale wijkvernieuwing in Delfzijl-Noord. Deze aanpak is inmiddels terug te vinden in het programma Sterke Dorpen en Wijken in de gemeente Eemsdelta. Marleen: “Onze ervaringen laten zien dat sociale wijkvernieuwing geen project is, maar een proces. Het is een beweging die ontstaat wanneer bewoners, professionals en gemeente elkaar echt weten te vinden. Pas dan kun je samen bouwen aan een fijne wijk.”

Bouwen aan een nieuwe wijk

In 2019 startte de herontwikkeling van Delfzijl-Noord met een grootschalig plan voor nieuwe buurten, woningen en voorzieningen. Hiervoor moesten veel flats en woningen worden gesloopt. Inmiddels is een groot deel van de wijk vernieuwd of versterkt.

De herontwikkeling bood ook kansen om sociale vraagstukken aan te pakken. Daarom investeerde Nationaal Programma Groningen 4 miljoen euro in sociale wijkvernieuwing. Daarbij stonden drie vragen centraal: hoe begeleiden we bewoners die moeten verhuizen, hoe houden we de leefbaarheid op peil en hoe bouwen we samen aan een wijk waar het fijn wonen, leven en ontmoeten is?

Rust creëren

Toen Marleen begin 2024 het stokje overnam van de vorige kwartiermaker, woonden veel bewoners al in hun nieuwe of versterkte woning. Toch bleek dat andere ambities op het gebied van werk en gezondheid voor veel bewoners nog een stap te ver waren.

“Mensen woonden net in hun nieuwe huis, maar dat was zeker nog geen nieuw thuis,” vertelt Marleen. “Ze moesten hun vertrouwde huis verlaten tijdens de sloop en bouw en hadden in een tijdelijke woning gezeten. Dan moet je eerst rust creëren. Pas daarna ontstaat ruimte voor andere zaken.”

Dat inzicht bracht sociale wijkvernieuwing terug naar de kern: wat hebben bewoners nu nodig en hoe kunnen professionals daarbij aansluiten?

De koffiekar als startpunt
Opbouwwerker Jeroen van der Schaaf van welzijnsorganisatie Cadanz trof drie jaar geleden, ondanks alle lopende projecten, vooral wantrouwen aan.

"Veel bewoners vertrouwden de overheid niet, maar ook elkaar niet, want ze kenden elkaar amper."

Zijn aanpak was eenvoudig: zichtbaar zijn. Met de koffiekar de wijk in, aanbellen en luisteren. Samen met het wijkteam, waarin onder andere de gemeente, woningcorporatie, jongerenwerk, politie en boa's samenwerken.

In de Vestingbuurt leidde dat tot een buurtbarbecue die door bewoners zelf werd georganiseerd. Zeven nationaliteiten stonden samen achter de grill.

"Dat ene moment werd het begin van een nieuwe gemeenschap: mensen die elkaar helpen, elkaar groeten en elkaar weten te vinden", zegt Jeroen. "Je ziet de wijk opleven zodra mensen elkaar weer ontmoeten."

Kleine stappen, grote impact
De aanpak draait om kleine, concrete verbeteringen die aansluiten bij wat bewoners belangrijk vinden.

"Geen grote plannen over bewoners uitrollen, maar goed luisteren en concrete dingen aanpakken die nú verschil maken", vertelt Marleen.

Naast grotere projecten op het gebied van jeugd, preventie en onderwijs zijn bewonersinitiatieven ondersteund die ontmoeting en betrokkenheid in de wijk stimuleren. Zo ontstonden projecten zoals Struikrovers, waarbij planten uit gesloopte tuinen worden gered en hergebruikt, en Met Elkaar-activiteiten die bewoners samenbrengen.

Steeds terugkomen
In het rapport Terugblik: 5 jaar investeren in de sociale wijkvernieuwing in Delfzijl-Noord zijn de resultaten van de aanpak verzameld.

"Door zichtbaar te maken wat er gebeurt, groeit het vertrouwen", vertelt Jeroen. "In het begin zeiden bewoners: jullie praten alleen maar. Door steeds terug te komen en te laten zien wat we doen, verandert dat."

"We zorgen dat de bewoner centraal blijft staan", vult Marleen aan. "We blijven ruimte geven voor bewonersinitiatieven, door steeds opnieuw te vragen: wat vinden jullie belangrijk? Wat voor rol wil je daar zelf in spelen en wat verwacht je hierin van ons?"

74 nationaliteiten en evenveel kansen
Delfzijl-Noord telt 5800 bewoners met 74 nationaliteiten. Volgens Jeroen is dat niet alleen een uitdaging, maar vooral een kans.

"Iedereen is op zoek naar verbinding. Naar contact, veiligheid en een fijne buurt. Door daar samen met bewoners naar op zoek te gaan, heb je de sleutels in handen voor het vergroten van leefbaarheid."

4.
Provinciaal programma

Het provinciaal programma draagt bij aan projecten die vaak gemeentegrens-overstijgend zijn. Het gaat om maatschappelijke thema's waar een provinciale aanpak voor nodig is, zoals de energietransitie, het versterken van de economie, vergroening van bedrijven, gezondheid en een goede bereikbaarheid. Deze inzet zorgt ervoor dat voorzieningen, werk en leefomgeving in de hele provincie sterker worden en beter op elkaar aansluiten.

De provincie Groningen startte in 2019 met het eerste programma, waarin de belangrijkste thema's werden uitgewerkt op projectniveau. Het provinciaal programma deel 2 brengt vanaf 2025, met vier uitvoeringsagenda's meer focus aan op de transitiethema's energie, landelijk gebied en gezondheid én het thema onderwijs & arbeidsmarkt. Ook baanbrekerprojecten, die de economische ambitie van het nationaal programma versterken, hebben binnen de uitvoeringsagenda's een plek gekregen.

4.1 Provinciaal programma deel 1 (2019-2025)

De afgelopen jaren heeft de provincie Groningen zich met het eerste programma gericht op gezondheid, economie, landschap en onderwijs. Binnen dit (thematische) programma zijn in totaal 89 projecten gestart, waarvan in 2025 vijftien zijn afgerond.

Het project Basisbanen is één van deze afgeronde projecten. Hiermee kregen inwoners die moeilijk aan regulier werk komen de kans op betaald werk dat bijdraagt aan hun eigen ontwikkeling en aan de leefbaarheid in dorpen en wijken. Dit betekent dat meer mensen mee kunnen doen en tegelijkertijd werk wordt gedaan dat zichtbaar bijdraagt aan de omgeving.

In 2025 zijn drie nieuwe projecten gestart, waaronder het project Meanderen door het Reitdiepgebied, samen met de gemeenten Groningen en Het Hogeland. Dit project versterkt het landschap en maakt het gebied aantrekkelijker voor recreatie en verblijf. Daarnaast is er geïnvesteerd in de Duurzame industriewatervoorziening Delfzijl en Werelderfgoedcentrum Waddenzee, waarmee economie, natuur en beleving in de regio worden versterkt.

4.2 Provinciaal programma deel 2 (2025-2029)

In 2025 begon de provincie met de uitvoering van het nieuwe provinciaal programma dat doorloopt tot eind 2029. Binnen de uitvoeringsprogramma's Energie, Landelijk gebied, Gezondheid en Onderwijs & Arbeidsmarkt wordt gewerkt aan een sterke, duurzame en gezonde toekomst voor Groningen en de Groningers. Ook de baanbrekerprojecten worden hier verder in ontwikkeld en uitgevoerd.
In totaal kregen 36 projecten subsidie. Daarmee wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendige economie, een gezond leefklimaat en betere kansen voor inwoners.

4.2.1 Uitvoeringsprogramma Energie

Het uitvoeringsprogramma Energie is gericht op verduurzaming en de energietransitie in onze regio, en helpt ondernemers bij een beter economisch perspectief. Zo ondersteunt het project Deep Tech onderzoekers en ondernemers bij het ontwikkelen van innovatieve technologieën die bijdragen aan nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid in de regio.

Daarnaast helpen regelingen bedrijven om te verduurzamen, bijvoorbeeld door te investeren in waterstof, warmtenetten en oplossingen voor een overvol elektriciteitsnet. Dit zorgt ervoor dat bedrijven kunnen blijven groeien en tegelijkertijd hun uitstoot verminderen, wat bijdraagt aan een schonere leefomgeving.

Het programma bestaat uit een project en vijf subsidieregelingen. Hiervoor is in 2025 51,5 miljoen euro beschikbaar.

4.2.2 Uitvoeringsprogramma Onderwijs & arbeidsmarkt

Met het uitvoeringsprogramma Onderwijs & Arbeidsmarkt werkt provincie Groningen samen met onderwijsinstellingen aan een sterk netwerk van onderwijs, kennis en ontwikkeling. Het gaat om gelijke scholings- en ontwikkelmogelijkheden, een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt én om het behouden van talent voor onze regio. Aan acht projecten en subsidieregelingen werd in 2025 ongeveer 30 miljoen euro toegekend.

Zo wordt er binnen het project Werk in Zicht onderzocht welke aanpak mensen daadwerkelijk helpt om werk te vinden. Door de kennis van onderzoekers, ervaringen van inwoners en deskundigheid van professionals samen te brengen, ontstaan namelijk oplossingen die beter werken in de praktijk. Een ander voorbeeld is het project Baanbrekend Perspectief, waarin werknemers van 55 jaar of ouder geholpen worden om langer gezond en met plezier te blijven werken.

4.2.3 Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied

Met het uitvoeringsprogramma Landelijk gebied wordt gewerkt aan een duurzaam en gezond platteland. Het landelijk gebied moet herkenbaar blijven als belangrijk onderdeel van Groningen. Daarbij is aandacht voor landbouw, natuur én de gevolgen van klimaatverandering.

In 2025 kende de provincie ruim 4,6 miljoen euro subsidie toe aan verschillende projecten. Een voorbeeld is het programma Fascinating, een innovatieprogramma waarin boeren, bedrijven en kennisinstellingen samenwerken aan duurzame en circulaire landbouw. Dit helpt boeren om toekomstbestendig te werken en draagt bij aan een gezonde bodem en leefomgeving.

Ook projecten zoals de Hunzevisie laten zichtbaar resultaat zien. Het herstellen van de oude rivier de Hunze in de stad Groningen zorgt voor meer natuur en helpt om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Dit draagt bij aan een veilige en leefbare omgeving.

4.2.4 Uitvoeringsprogramma Gezondheid

Het uitvoeringsprogramma Gezondheid ondersteunt projecten die de gezondheid en het welzijn van inwoners op verschillende manieren verbeteren. Ze zijn gericht op bestaanszekerheid, preventie, digitale en technologische ondersteuning in de zorg en maatschappelijke basisvoorzieningen. Zo helpt Welzijn op Recept inwoners met psychosociale klachten door hen via de huisarts door te sturen naar passende ondersteuning, zoals een welzijnscoach. Hierdoor krijgen zij sneller hulp die aansluit bij hun situatie.

Met de Mobiele Bibliotheek brengt Biblionet Groningen een pop-up bibliotheek naar de dorpen en kleine kernen. Inwoners worden op deze manier gestimuleerd om te lezen en elkaar te ontmoeten. De resultaten van dit project werken door: de Mobiele Bibliotheek krijgt een vervolg binnen de Sociale Agenda, zodat inwoners hier ook de komende jaren gebruik van kunnen blijven maken.

In totaal werd in 2025 13,5 miljoen euro toegekend aan projecten binnen het uitvoeringsprogramma Gezondheid.

4.3 Baanbrekers

Op initiatief van het bestuur is in 2021 gestart met de ontwikkeling en uitwerking van baanbrekers om de economische ambitie van het nationaal programma te versterken, met onderwijs en arbeidsmarkt als rode draad. Deze baanbrekers zijn:

- Landbouw en voedsel – werken aan een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem met ruimte voor innovatie, verduurzaming en nieuwe verdienmodellen in de agrofoodketen.

- Vrijetijdseconomie – versterken van recreatie en toerisme, met aandacht voor werkgelegenheid, ondernemerschap en de aantrekkelijkheid van Groningen voor inwoners en bezoekers.

- Medische technologie – versnellen van innovaties die bijdragen aan betere gezondheid én nieuwe economische kansen.

- Waterstof – benutten van de kansen van de energietransitie door innovatie, ondernemerschap en kennisontwikkeling rond waterstof te stimuleren.

- Circulaire economie – slimmer omgaan met grondstoffen en bouwen aan een duurzame economie met nieuwe kansen voor bedrijven en werkgelegenheid.

In 2024 is afgesproken dat een groot deel van de baanbekerprojecten wordt uitgevoerd en gefinancierd binnen de vier uitvoeringsprogramma's. Zo versterken investeringen elkaar en ontstaat meer samenhang tussen economie, onderwijs en leefomgeving. Dit vergroot de impact van projecten en zorgt ervoor dat de resultaten breder merkbaar zijn in de provincie.

In 2025 ging het met name om projecten binnen de baanbrekers Waterstof, Landbouw en voedsel en Medische technologie. Deze thema's zijn ondergebracht in de uitvoeringsprogramma's Energie, Landelijk gebied en Gezondheid. Daarnaast werkte de provincie aan het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor de baanbreker vrijetijdseconomie, genaamd Ruimte voor vrije tijd, om recreatie en toerisme te versterken.

landschapswerkplaats
ivn

“Over zestig jaar, als iemand een steen opgraaft, komt het verhaal weer tot leven

In Overschild, een dorp dat zwaar getroffen is door aardbevingen en grootschalige sloop, probeerde een groep kunstenaars iets ongrijpbaars te behouden: het verhaal van de plek zelf. Marc van Vliet, kunstenaar in Overschild, werkte samen met Kéz den Engelsman en anderen in een werkgroep aan het project ‘Beleving en Verhaal van Overschild’. Hun doel was tegenwicht bieden aan de negatieve spiraal van sloop en onzekerheid. Het project is inmiddels afgerond en Marc en Kéz blikken terug.

Van sloop naar verbeelding

Overschild werd op de kop gezet. Ruim 80% van de huizen ging tegen de vlakte, straten veranderden in bouwplaatsen en bewoners verhuisden tijdelijk of voorgoed. Hoewel er al veel nieuwbouw staat, is de verandering nog niet volledig afgerond. “Vanuit de gemeente kwam bij de start het idee om kunst en cultuur in te zetten als middel om de gemeenschap weer kracht te geven,” vertelt Marc. Zo kwam vanuit ‘Hart voor Midden-Groningen’, het lokaal programma van de gemeente, de werkgroep ‘Beleving en Verhaal van Overschild’ tot leven. Naast Marc en Kéz werkten filmmaker Saskia Jeulink, theaterregisseur Klaasje Pen, auteurs Martin Hillenga en Anja Reenders en bouw- en opbouwwerker Henriette Verhoeff mee. Samen bedachten ze kunstvormen die het verhaal van het dorp konden vastleggen: van tentoonstellingen in de kerken, tot films van monumentale objecten.

Stenen vol herinnering

Een van de uitgewerkte ideeën was de tegelroute. De te slopen huizen werden vastgelegd in stenen met daarin tijdcapsules. Elke steen symboliseerde een huis met tekening van het oude pand. Bewoners konden iets dierbaars inleveren, een brief, foto of iets speciaals, dat in de steen werd meegebakken. “Het idee was: al die huizen verdwijnen, maar het verhaal blijft bestaan,” vertelt Marc. Hij merkte dat veel bewoners in eerste instantie wantrouwig waren. “Toen ze hun eigen steen zagen, werd het iets van henzelf. De stenen staan symbool voor verwerking door verbeelding: herinneringen worden letterlijk in steen gegoten.” Wat begon als weerstand veranderde langzaam in trots en verbondenheid.

Het dorp verandert
Volgens beide kunstenaars is het dorp fysiek en mentaal veranderd. Oude scheve huizen maakten plaats voor strakke nieuwbouw. Het karakter van het dorp is daardoor anders. “De oude huizen droegen bij aan de identiteit van zelfstandige bewoners. Die eigenheid is nu verdwenen,” zegt Marc. Het dorp zal zichzelf weer moeten ontdekken, weer moeten groeien. Dat heeft tijd nodig.

Documentaire, theater en foto-exposities
Naast de tegelroute bracht de werkgroep ook andere kunstprojecten tot stand. Saskia Jeulink maakte een documentaire over de veranderingen in Overschild, later uitgezonden op landelijke televisie. Gus Drake zette een fototentoonstelling op, er kwam een theatervoorstelling onder leiding van Klaasje Pen, de kaartencatalogus ‘Groeten uit Overschild’ en het boek ‘Kroniek van Overschild’, geschreven door Martin Hillenga met foto’s van Drake. Ook ‘Licht in Overschild’, een initiatief van Henriette Verhoeff, werd gerealiseerd.

Kunst als spiegel van een tijdperk
Terugkijkend hopen Marc en Kéz beiden dat de kunstprojecten, als het stof is neergedaald, kleine sporen achterlaten: stenen met tijdcapsules, foto’s en films. Die misschien later worden herinnerd als symbolen van veerkracht. Marc: “Over zestig jaar als iemand een steen weer opgraaft, komt het verhaal weer tot leven.”

5. Toukomst

Toukomst bracht veel Groningers in beweging en leverde energie, inspiratie en ideeën op. Inwoners bepaalden zelf hoe 100 miljoen euro wordt besteed aan de toekomst van hun provincie. Nog nooit waren zoveel Groningers zo direct betrokken bij een programma van deze omvang. In totaal werden ongeveer 900 ideeën ingediend. Inwoners dachten mee en kozen samen welke plannen werden uitgevoerd. Dit leidde tot 36 projecten, die samen laten zien wat er ontstaat als inwoners zelf richting geven aan de toekomst van hun omgeving.

Het programma wordt uitgevoerd onder regie van het bestuur en het programmabureau begeleidt de projecten. De Provinciale Staten stelde het programmaplan Toukomst vast op 30 juni 2021. In 2025 is het programmaplan geactualiseerd, mede op basis van een tussenevaluatie. Hierin staat hoe het resterende budget wordt ingezet en welke lessen zijn geleerd.

Onderzoeksbureau Anders Elffers Felix (AEF) presenteerde begin 2025 de resultaten van deze evaluatie over het proces en de eerste opbrengsten van het programma. Hieruit blijkt dat het uitwerken van projecten meer tijd en inzet vraagt van initiatiefnemers dan vooraf werd gedacht. Hierdoor zijn sommige projecten vertraagd en is een deel van de initiatiefnemers gestopt. Deze ervaringen zijn gebruikt om het programma aan te passen.

Eind 2025 zijn 24 van de 36 projecten in uitvoering. Een aantal projecten staat op het punt te starten, terwijl andere al concrete resultaten laten zien. Drie projecten zijn nog in voorbereiding, bijvoorbeeld omdat de locatie of vergunning nog niet rond is. Zes projecten

zijn inmiddels afgerond en drie projecten zijn gestopt omdat ze niet haalbaar bleken.

De projecten binnen Toukomst verschillen in omvang. Sommige staan op zichzelf, terwijl andere uit meerder initiatieven bestaan. Roemte en Landschapswerkplaats zijn de twee grootste Toukomstprojecten. Zij ondersteunen tientallen initiatieven verspreid over de provincie. Daarnaast zijn er projecten die zich richten op specifieke maatschappelijke opgaven, zoals Oogst van Groningen, dat werkt aan een sterker en duurzamer regionaal voedselsysteem. Hieronder lichten we deze drie projecten uit.

5.1 Roemte
Roemte helpt initiatieven in de provincie Groningen die een (monumentaal) pand zoeken of geld nodig hebben voor een locatie. De stichting, opgericht in 2022, ondersteunt bij plannen voor maatschappelijk vastgoed en helpt initiatieven financieel gezond en toekomstbestendig te worden. Voor dit Toukomstproject is 22,7 miljoen euro gereserveerd. In 2025 zijn 10 initiatieven aan een locatie geholpen, ook sprak Roemte met Nationaal Programma Groningen en andere partners over de toekomst na 2029. In 2026 wordt het duidelijk hoe Roemte vanaf 2030 zelfstandig kan doorgaan.

5.2 Landschapswerkplaats
Bij het verzamelen van de Toukomstideeën bleek het landschap een belangrijk thema: bijna de helft van de inzendingen ging over de kwaliteit en toekomst van het Groninger landschap. Daarom werd de Landschapswerkplaats opgericht.

Dit project bestaat uit tien initiatieven die elk op hun eigen manier bijdragen aan het landschap van Groningen. Zij werken aan natuur en biodiversiteit, klimaat en erfgoed en aan recreatie zoals wandelen, fietsen, paardrijden en varen.

Voor de Landschapswerkplaats is 31 miljoen euro beschikbaar. In 2025 werden al concrete resultaten zichtbaar. Zo zijn bij vijf basisscholen Tiny Forests aangelegd, werd langs de voormalige rivier de Fivel een bloemenlint van 16 kilometer ingezaaid en zijn plannen uitgewerkt voor nieuwe vaarroutes en het vergroenen van voormalige gaslocaties. Nadat in 2024 de werkplaatsagenda is vastgesteld, werkten we in 2025 aan een subsidieregeling. Hiermee kunnen initiatiefnemers straks subsidie aanvragen voor projecten die bijdragen aan biodiversiteit, recreatieve infrastructuur en de beleefbaarheid van het landschap. Deze regeling opent in 2026.

5.3 Oogst van Groningen

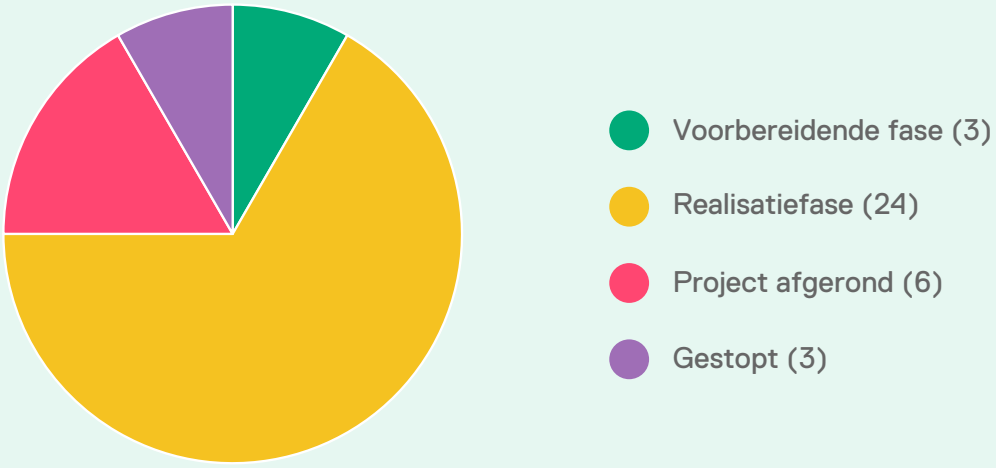
Het Toukomstproject Oogst van Groningen wil het Groninger voedselsysteem duurzamer en meer regionaal maken door lokaal geproduceerd voedsel beter beschikbaar en herkenbaar te maken voor inwoners.

In 2025 openden twee provinciale subsidieregelingen voor partijen in de Groningse voedselketen: één voor het verkennen en ontwikkelen van nieuwe, innovatieve ideeën en één voor het testen van kansrijke concepten en producten. Met een team van experts op het gebied van duurzaam voedsel werkte Oogst van Groningen aan een toekomst waarin lokaal en duurzaam voedsel stevig verankerd is in de regio.

5.4 Toukomstpanel

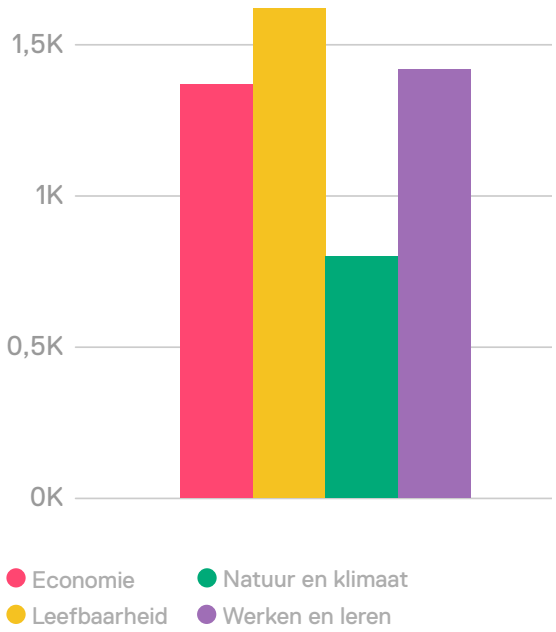
Het Toukomstpanel bleef actief betrokken bij Toukomst. De afgelopen jaren organiseerden we minstens twee keer per jaar een bijeenkomst in Ten Boer. Omdat het panel aangaf vaker op de hoogte te willen blijven, hielden we in 2025 twee extra digitale overleggen. Een vertegenwoordiging van het panel nam deel aan de klankbordgroep voor de evaluatie van Toukomst. Daarnaast dacht het panel mee over de verdeling van de resterende middelen.

Figuur 7: Taartdiagram – fase per project

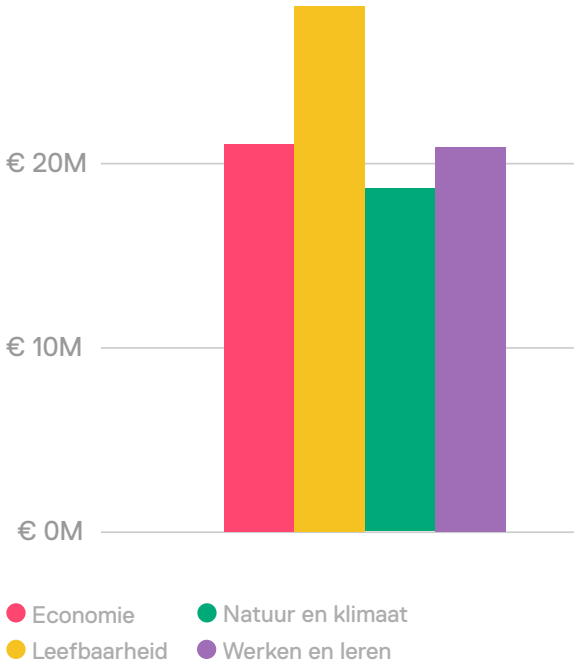

Figuur 8: Puntenverdeling over de vier ambities

Figuur 9: Inzet middelen per miljoenen euro's over de vier ambities

6. Bewonersinitiatieven

Met de bewonersinitiatieven stimuleren we inwoners om zelf met ideeën te komen om hun leefomgeving te verbeteren. Voor dit onderdeel is in totaal 25 miljoen euro beschikbaar voor initiatieven die de leefbaarheid en betrokkenheid in de provincie versterken:

- Loket Leefbaarheid
- Impulsloket
- Programma energieparticipatie
- Loko Loket

Om inwoners te ondersteunen om hun idee verder te brengen, wordt jaarlijks een Fondsendag georganiseerd. Op 1 april kwamen meer dan 150 Groningers samen in de Kielzog in Hoogezand. Hier deelden zij hun ideeën en kregen zij advies van fondsen en adviseurs over de uitwerking van hun plannen en de mogelijkheden voor financiering.

6.1 Loket Leefbaarheid

Het Loket Leefbaarheid ondersteunt projecten die de leefbaarheid in dorpen, wijken en straten verbeteren. Inwoners kunnen hier gezamenlijke plannen indienen die bijdragen aan prettig wonen in hun omgeving. Vereniging Groninger Dorpen voert de regeling uit en begeleidt de aanvragers, terwijl een onafhankelijke commissie de aanvragen beoordeelt.

In 2025 zijn in totaal 229 aanvragen gedaan, waarvan 178 aanvragen goedgekeurd en 37 afgewezen. Daarnaast waren veertien aanvragen eind 2025 nog in behandeling of teruggetrokken. Het aantal aanvragen was ongeveer gelijk aan dat in 2024 en het budget voor 2025 is bijna helemaal gebruikt.

Tabel 3: Aanvragen Loket Leefbaarheid 2025

Gemeente	Aanvragen 2025
Eemsdelta	47
Groningen	32
Het Hogeland	51
Midden-Groningen	15
Oldambt	16
Stadskanaal	15
Westerwolde	15
Veendam	1
Westerkwartier	28
Pekela	9
Totaal	**229**

Tabel 4: Totaal aanvragen en toegekende bedragen Loket Leefbaarheid 2025

	Aanvragen 2025
Toegekende aanvragen	178
Afgewezen aanvragen	37
In behandeling of teruggetrokken	14
Totaal toegekend bedrag	€ 990.144,48
Gemiddeld bedrag per beschikking	€ 4.323,78

Vanuit de sociale agenda van Nij Begun komt er een nieuwe regeling voor inwoners, namelijk het Inwonersbudget Nij Begun. Het Inwonersbudget is de opvolger van Loket Leefbaarheid van Nationaal Programma Groningen. Met deze stap wordt het stokje overgedragen aan de Sociale Agenda Nij Begun. Dit zorgt ervoor dat bewonersinitiatieven de komende dertig jaar een bijdrage kunnen blijven aanvragen. Het bestuur is verheugd dat er ook ver na de looptijd van Nationaal Programma Groningen geld beschikbaar blijft. De ervaringen en lessen van het nationaal programma zijn benut om het nieuwe loket vorm te geven, waardoor het aanvraagproces toegankelijker is gemaakt.

6.2 Impulsloket

Het Impulsloket helpt bewonersinitiatieven in de provincie Groningen die een grotere investering nodig hebben. Het gaat om plannen van stichtingen, verenigingen en kleine ondernemers. Ons programmabureau voert de regeling uit en een onafhankelijke commissie beoordeelt de aanvragen.

In 2025 zijn zestien aanvragen goedgekeurd en zestien afgewezen. Ook waren zestien aanvragen eind 2025 nog in behandeling of ingetrokken. Het aantal aanvragen is verdubbeld ten opzichte van 2024. Het budget voor 2025 is nog niet op en blijft beschikbaar voor de aanvragen die nog lopen. Het bestuur gaat het Impulsloket de komende jaren uitbreiden. Geld dat vrijkomt door het eerder stoppen van het Loket Leefbaarheid wordt toegevoegd aan het budget voor het Impulsloket. De plannen hiervoor zijn in 2025 gemaakt en deze worden in 2026 verder uitgewerkt.

On Tour bij
Dorpshuis Termunten

6.3 Programma energieparticipatie

Het Programma Energieparticipatie (PEP) wil meer inwoners betrekken bij de energietransitie, verduurzaming versnellen en bouwen aan een sterke lokale energiesector. Voor het programma is maximaal 4,96 miljoen euro gereserveerd. Voor de eerste programmaperiode (2020-2023) stelde het bestuur 2,51 miljoen euro beschikbaar. Voor de tweede programmaperiode (2024-2026) is daar 1,21 miljoen euro bijgekomen.

In 2025 zijn er belangrijke resultaten bereikt. Er ligt nu een visie voor een sterke en professionele lokale energiesector die projecten richting geeft. Vijftig initiatieven in de provincie kregen ondersteuning.

Door startende initiatieven te helpen, groeide hun impact en ontstonden nieuwe samenwerkingen. In zeven gemeenten is gewerkt aan een betere samenwerking tussen gemeenten en andere organisaties, zoals energiecoöperaties. Ook zijn drie nieuwe projecten gestart. Onder andere rond betaalbare groene energie, opvolging binnen organisaties en natuurinclusieve energietransitie.

6.4 Loko Loket

Steeds meer jongeren wisten het Loko Loket te vinden. Ze vroegen bijvoorbeeld een spelletjeskast aan voor een dorpshuis, een karaokeset of organiseerden activiteiten zoals een spooktocht of graffitiworkshop. In 2025 kwamen twaalf aanvragen binnen uit verschillende delen van de provincie. Het Loko Loket helpt jongeren hun ideeën uit te voeren en actief te worden in hun dorp of wijk, hiervoor is 10.000 euro per jaar beschikbaar. Eind 2025 maakte Groninger Dorpen, die het Loko Loket uitvoert, extra tijd en mensen vrij om het loket bekender te maken.

On Tour bij
Spooktocht Oostwold

7.
Speciale programma's

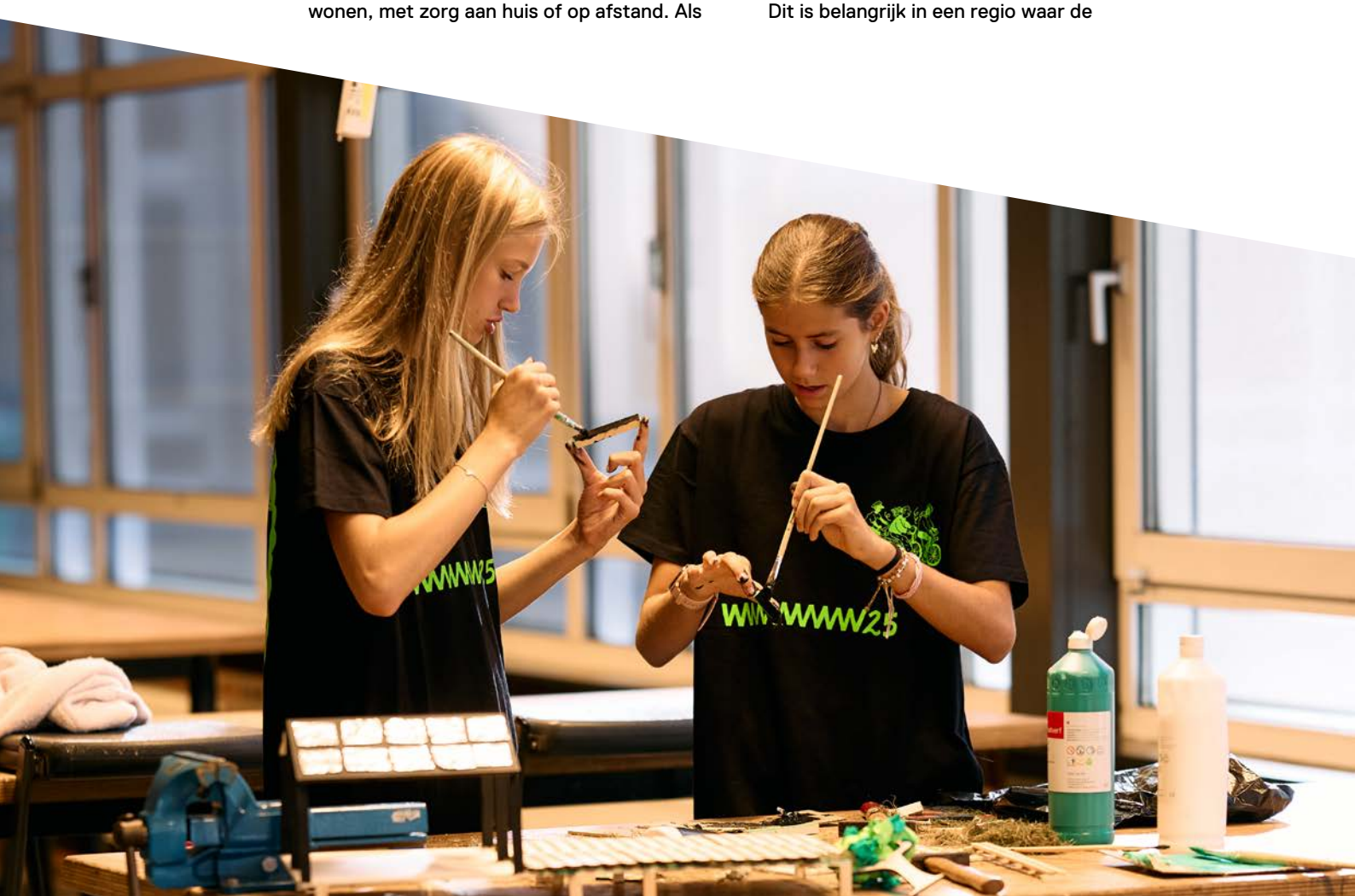
Naast de lokale en provinciale programma's en initiatieven zoals Toukomst en bewonersinitiatieven, zijn er ook speciale programma's. Deze programma's voor zorg en erfgoed richten zich op goede zorg dichtbij en een leefomgeving waarin het karakter van dorpen en wijken behouden blijft. Zo dragen ze bij aan de brede welvaart en een sterk imago van Groningen.

7.1 Zorgprogramma

Het zorgprogramma helpt Groningers zo lang mogelijk gezond en zelfstandig thuis te wonen, met zorg aan huis of op afstand. Als thuis wonen niet meer kan, biedt het veilige en passende zorginstellingen.

Nationaal Programma Groningen investeert €42,25 miljoen als cofinanciering in de uitvoering van de zorgvisie "(aardbevings- en bevingsbestendige) zorg in Groningen". Samen met zorgaanbieders, gemeenten, het Rijk, woningcorporaties, zorgverzekeraars en het zorgkantoor is via het Groninger Zorgakkoord in totaal €331 miljoen beschikbaar gesteld. Dit geld wordt ingezet voor toekomstbestendige zorggebouwen die bestand zijn tegen aardbevingen en beter aansluiten op de behoeften van inwoners.

De projecten gaan verder dan gebouwen alleen. In nieuwe zorgomgevingen wordt sterk ingezet op innovatie: slimme toepassingen in de zorg, nieuwe vormen van samenwerking en betere ondersteuning van medewerkers. Dit is belangrijk in een regio waar de

zorgvraag groeit, de bevolking vergrijst en personeel schaars is. Door samenwerking met onderwijs en zorginstellingen ontstaan nieuwe instroomroutes, zoals zij-instromers en jongerenprogramma's.

Initiatieven zoals het GZA-jongeren-netwerk, Rebellen met Rimpels en de zij-instroomtrajecten laten zien hoe zorgprofessionals samen werken aan aantrekkelijk en toekomstbestendig werk. Tijdens het GZA-festival kwamen ongeveer 550 zorgprofessionals samen om kennis te delen en innovaties te ervaren. Ook bijeenkomsten van het jongerennetwerk versterken de verbinding tussen jonge zorgprofessionals. Deelnemers van Rebellen met Rimpels geven aan dat het project hen helpt om na te denken over hun loopbaan en werkplezier. Dat versterkt zowel vakmanschap als motivatie.

In 2025 zijn alle definitieve bouwontwerpen positief beoordeeld. Het project Berjarijke is als eerste zorglocatie al in gebruik genomen. De bouw van Delfzijl-Noord is afgerond en opent in 2026. Ook de bouw van Wiemersheerd is gestart. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat inwoners kunnen rekenen op toegankelijke, moderne zorg in hun eigen regio.

7.2 Erfgoedprogramma

Met het werkt Nationaal Programma Groningen aan het behoud en de vernieuwing van cultureel erfgoed in Groningen. Zo blijven karakteristieke gebouwen, dorpen en landschappen behouden voor toekomstige generaties. Tegelijkertijd dragen ze bij aan leefbare en herkenbare dorpen en wijken waar inwoners zich thuis voelen. In 2025 werd binnen vijf thema's gewerkt aan toekomstbestendig erfgoed.

1. Gebiedsgerichte ontwikkeling van toekomstbestendig erfgoed
Erfgoed bepaalt voor een groot deel het karakter van dorpen, wijken en landschappen. Daarom investeert het programma niet alleen in gebouwen, maar ook in de kwaliteit van de omgeving eromheen. Sinds 2020 zijn verschillende gebiedsontwikkelingstrajecten ondersteund, waaronder Museum aan de A, de Graansilo in Bad Nieuweschans, de Haven van Slochteren, de Sluis in Zoutkamp, Monumentencluster 't Zandt en Landgoed Ekenstein.

2. Ontwikkeling van toekomstbestendig erfgoed
Ook het behoud van karakteristieke panden en gemeentelijke monumenten kreeg in 2025 veel aandacht. Via het Erfgoedloket kregen eigenaren meer ondersteuning en informatie over onderhoud, subsidies en regelgeving. Daarnaast is samen met de Nationaal Coördinator Groningen en andere partners een Werkproces voor de versterking van karakteristieke panden ontwikkeld en ingevoerd. Hierdoor kunnen keuzes rondom behoud en versterking zorgvuldiger worden gemaakt. Ook opende de subsidieregeling Onderhoud gemeentelijke monumenten en Karakteristieke panden (SOK). De belangstelling was groot: het subsidieplafond werd al in juni bereikt.

3. Investeren in kennis, innovatie en vakmanschap
Daarnaast werd geïnvesteerd in kennis, innovatie en vakmanschap. Zo is onderzocht of een circulair depot voor monumentale bouwmaterialen haalbaar is. Ook verscheen een praktische wegwijzer voor eigenaren van erfgoedpanden, zodat eigenaren weten op welke website of in welke database ze informatie over hun pand kunnen vinden. En vonden vier Erfgoedlabs plaats om kennis en ervaringen te delen.

4. Vernieuwende initiatieven rondom erfgoed
Het programma gaf daarnaast ruimte aan vernieuwende erfgoedinitiatieven en samenwerking met maatschappelijke organisaties. De ondersteuning van maatschappelijke organisaties vond vooral plaats vanuit het programma Erfgoed, Ruimte en Leefbaarheid van de provincie Groningen. Het beschikbare budget van Nationaal Programma Groningen is ingezet voor personele capaciteit binnen het programma.

5. Verduurzaming
Duurzaamheid liep als rode draad door het programma. Samen met de Hanze is een cursus ontwikkeld over het verduurzamen van erfgoedpanden. Er is een opleiding opgezet rondom maatregel 29 van Nij Begun voor monumenten en er werd gewerkt aan kennisontwikkeling rondom monumenten en energiebesparing, zodat historische gebouwen behouden blijven én voorbereid zijn op de toekomst.

Van scholenchallenge idee naar serieuze innovatie

Vorig jaar won het team van Maurits, Joas, Kjell, Nathan en Jaslyn in Drenthe de scholenchallenge met een slim en maatschappelijk idee: een bril die blinden en slechtzienden helpt om obstakels op ooghoogte te herkennen. Inmiddels is het team van het Roelof van Echten College in Hoogeveen alweer een jaar verder en is het idee volop in ontwikkeling.

"Onze slimme bril met sensoren kan echt iets betekenen voor mensen", vertelt Joas. "En dat maakt het zo vet om eraan te werken. De afgelopen tijd hebben we zoveel mogelijk informatie verzameld om echt de beste bril te kunnen bouwen. Nu zijn we volop bezig met het zoeken naar partners om het idee verder te ontwikkelen."

Slimme techniek, minder prikkels

Tijdens de scholenchallenge werkten de leerlingen eerst met het idee van piepjes zodra er een obstakel in de buurt kwam. Maar dat hebben ze losgelaten. "We hebben onderzoek gedaan en gesproken met eindgebruikers", legt Nathan uit. "Als je de hele dag piepjes hoort, word je daar knettergek van."

Daarom zijn ze aan de slag gegaan met trillingen. De sensoren zitten in de bril en meten via licht hoe ver een object weg is. De waarschuwing komt via trilsensoren op de borst. "Aan de sterkte en frequentie van de trillingen voel je of iets dichtbij of verder weg is. En je kunt zelfs richting aangeven: staat er rechts iets, dan trilt die kant harder", vult Maurits aan. Volgens het team werkt dat veel prettiger dan geluid. "Trillingen zijn duidelijker en minder storend. Dat maakt de bril fijner in het dagelijks gebruik."

Geen jampot-montuur

Niet alleen het ontwerp van de bril is verbeterd, ook de samenwerking binnen het team. "In het begin deden we alles samen," vertelt Joas. "Maar toen het serieuzer werd, werkte dat niet meer." Het team splitste zich op: Jaslyn en Nathan richten zich op de techniek, Kjell, Maurits en Joas op het ontwerp en de uitstraling. "Want we willen geen jampot-montuur met kabeltjes", lachen ze. "Het moet gewoon een hippe, normale bril worden." Die taakverdeling ging eigenlijk heel vanzelf. "En dat is ook wel leuk", zegt Kjell. "Zo leer je hoe samenwerken later in het bedrijfsleven ook werkt."

Op zoek naar de juiste partners

Nu het onderzoek grotendeels is afgerond, ligt er een concreet plan. De afgelopen tijd zocht het team naar bedrijven die kunnen helpen bij de verdere technische

uitwerking en ontwikkeling van de bril. Die specifieke ontwerppartner hebben ze nog niet gevonden. Wel hebben ze al belangrijke ondersteuning gekregen. Zo kregen ze hulp bij projectbegeleiding en onderzoek vanuit Koninklijke Visio (expertisecentrum blinden en slechtzienden) en ondersteuning op het gebied van productontwikkeling vanuit Windesheim. “Die begeleiding helpt ons enorm om professioneler te werken en verder te kijken dan alleen het technische idee”, zegt Kjell.

Toch blijft het zoeken naar de juiste ontwerppartijen een uitdaging. “We hebben echt allerlei bedrijven benaderd”, vertelt Kjell. “Van opticiens tot professionele technische bedrijven. Maar niet iedereen reageert. Soms denken bedrijven: ach, het is maar een schoolproject. Eén keer werd dat zelfs letterlijk gezegd. Dat bedrijf had expres niet gereageerd omdat ze dachten dat we te weinig budget hadden.” Toen ze aangaven dat ze als team een ontwikkelbudget hadden gewonnen tijdens de scholenchallenge, was er ineens meer mogelijk. “Toen wilden ze ineens wel in gesprek.”

Toch hebben ze dé partner nog niet gevonden. “Daarom doen we nu ook graag een oproep”, zegt Jaslyn. “Bedrijven die met ons willen meedenken of samenwerken zijn meer dan welkom. We zijn nog steeds super enthousiast om dit idee verder te brengen.”

Dit is meer dan een schoolproject

Van het gewonnen ontwikkelbudget is inmiddels een deel uitgegeven, vooral aan technische onderdelen en experimenten. “We hebben zelfs een 3D-printer gekocht”, vertelt Kjell. “Maar dat bleek achteraf niet de juiste keuze. Die gaan we nu weer verkopen. Ook dat is leren.” Alles wordt netjes bijgehouden in een begroting. Tot maart werkt het team onder schooltijd aan het project, daarna volgen de examens. Toch betekent dat niet automatisch het einde. “Als het project goed loopt en we de juiste mensen vinden, kan dit gewoon doorgaan.”

Het team staat open voor samenwerkingen, sponsoren, investeerders en zelfs het verkopen van het idee. “Maar op dit moment zoeken we vooral mensen en bedrijven die ons willen helpen. Want we kunnen het niet alleen.” Het team benadrukt: “Dit is echt meer dan een schoolproject. Het kan iets betekenen voor mensen. En dat maakt het zo vet om hieraan te werken.”

8. Organisatie, ondersteuning en merkmanagement

Achter de uitvoering van Nationaal Programma Groningen staat een organisatie die zorgt dat plannen worden uitgevoerd en zichtbaar worden in de regio. Samenwerking, ondersteuning en merkontwikkeling komen hier samen. Zo werken we aan een sterk en herkenbaar Groningen en aan een organisatie die initiatieven helpt om sneller en beter tot resultaat te komen.

8.1 Bestuur

Het bestuur van Nationaal Programma Groningen bestaat uit bestuurders van het Rijk, provincie Groningen, gemeenten in het aardbevingsgebied en diverse organisaties uit het midden van specifieke sectoren.

8.1.1 Samenstelling

De samenstelling van het bestuur is weergegeven in tabel 5. Programmadirecteur Nienke Baars is adviseur van het bestuur. In 2025 heeft het bestuur een aantal nieuwe leden verwelkomd. Na het vertrek van hun voorgangers traden Chris Fonteijn, Erik Jan Bennema, Roelien Kamminga, Hans Broekhuizen, Matthieu van Olffen en Sten Wennink toe tot het bestuur.

8.1.2 Belangrijke onderwerpen

Begin juli bracht het bestuur samen met de onafhankelijke beoordelingscommissie een werkbezoek aan twee projecten waar vanuit Nationaal Programma Groningen een bijdrage aan is geleverd: het Werelderfgoedcentrum Waddenzee (WEC) in Lauwersoog en Kunstcentrum De Ploeg in Wehe den Hoorn. Verder voerde het bestuur haar jaarlijkse informele gesprek met de commissie over actuele ontwikkelingen en de werkwijze van de commissie.

Het bestuur van Nationaal Programma Groningen heeft nagedacht over de volgende fase van het programma en de manier waarop de samenwerking in deze eindperiode het beste kan worden ingericht. Daarbij staat de samenwerking in de estafette met de Sociale en Economische Agenda van Nij Begun centraal. Het dagelijks bestuur is daarom opgeheven. Vanaf november 2025 komt het voltallige bestuur vier keer per jaar samen om richting te geven aan de laatste fase van het programma.

De kwartiermaker van de Economische Agenda van Nij Begun heeft het bestuur om advies gevraagd over het toekennen van een bijdrage uit het startkapitaal van de Economische Agenda voor een nationale AI-fabriek in Groningen. Het bestuur heeft, op basis van een advies van de onafhankelijke beoordelingscommissie, positief geadviseerd over het voornemen om hier vanuit de Economische Agenda in te investeren en is enthousiast over dit initiatief en de unieke kansen die het biedt. Wel heeft het bestuur geadviseerd om een aantal voorwaarden te stellen aan initiatieven die gericht zijn op de inspanning die nodig is om een positieve impact op brede welvaart te realiseren en om te borgen dat de faciliteit aansluit op dat wat er in Groningen al is (digitale industrie, ecosystemen).

Tabel 5: Samenstelling bestuur Nationaal Programma Groningen op 31 december 2025

Leden bestuur	Rol	Leden dagelijks bestuur
Chris Fonteijn	Onafhankelijk voorzitter	×
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	×
Erik Jan Bennema	Gedeputeerde provincie Groningen	
Erica van Lente	Burgemeester gemeente Midden-Groningen	×
Roelien Kamminga	Burgemeester gemeente Groningen	×
Annalies Usmany-Dallinga	Wethouder gemeente Eemsdelta	
Hans Broekhuizen	Burgemeester gemeente Het Hogeland	×
Cora-Yfke Sikkema	Burgemeester gemeente Oldambt	
Eddie van Marum	Staatssecretaris Herstel Groningen	×
Jouke de Vries	Uit het midden van de kennisinstellingen	×
Frans Keurentjes	Uit het midden van de agrarische sector	
Anita Winter	Uit het midden van het bedrijfsleven	×
Matthieu van Olffen	Uit het midden van de woningcorporaties	×
Sten Wennink	Uit het midden van de havens	
Bas Wallis de Vries	Uit het midden van de zorginstellingen	
Herman Rinket	Groninger Gasberaad	

8.2 Programmabureau

Het programmabureau zorgt voor een goede uitvoering van het programma als geheel. Het bureau, adviseert en ondersteunt bestuur en betrokken partijen, creëert samenhang, organiseert de beoordeling van plannen, monitort en evalueert. Dat doet het bureau veelal in nauwe samenwerking met de partners van gemeenten en provincie.

Nationaal Programma Groningen is geen zelfstandige organisatie of rechtspersoon. Het programmabureau valt onder de provincie Groningen en bestond op 31 december 2025 uit achttien medewerkers die zich inzetten voor een goede toekomst voor elke Groninger. Het bureau is gevestigd in Ten Boer.

Het programmabureau wordt op verschillende manieren ondersteund. Een onafhankelijke beoordelingscommissie controleert of projecten en programma's van de provincie, gemeenten en Toukomst voldoen aan de kaders van Nationaal Programma Groningen. Over de uitkomsten brengt de commissie advies uit aan het bestuur. Loket Leefbaarheid en het Impulsloket hebben allebei een eigen onafhankelijke beoordelingscommissie die de subsidieaanvragen beoordelen.

Daarnaast is er een omgevingskwaliteitsteam (OKT). Dit team geeft advies aan mensen of organisaties die een project willen starten. Ze helpen vooral in een vroeg stadium, bijvoorbeeld bij het opstellen van plannen en advies over ruimtelijk inpassing aan het project. Het is niet verplicht om advies van het OKT te vragen, maar het is inmiddels zeer waardevol gebleken.

8.2.1 Trainees

Met het traineeprogramma investeert Nationaal Programma Groningen in nieuw talent voor de regio. In 2025 rondden negen trainees hun tweejarige traineeship af en startte een nieuwe groep van zeven trainees. Zij ondersteunen de provincie Groningen, gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen en Oldambt bij hun programma's en versterken hiermee de uitwisseling tussen partners in het programma.

8.2.2 Financiën programmabureau

In 2025 waren de totale kosten voor het programmabureau begroot op €5,51 miljoen. De daadwerkelijke realisatie was uiteindelijk 4,73 miljoen euro. Tegenover de begroting betekent dit een onderbesteding van 0,78 miljoen euro. De onderbesteding werd onder andere veroorzaakt door minder inhuur, lagere personeelslasten en lagere uitgaven op diverse onderdelen.

8.3 Samenwerking rondom merkmanagement en imagoverbetering

Al een aantal jaren werken we samen met de provincie Groningen, het Akkoord van Groningen en de gemeente Groningen aan het imago van de provincie. Het beïnvloeden van het imago is ingewikkeld; niemand gaat er volledig over, maar iedereen kan invloed uitoefenen. Daarom is het belangrijk dat bedrijven, inwoners, instellingen en overheden samenwerken om het merk en verhaal van Groningen uit te dragen. Alleen door dit samen te doen, kan het imago worden versterkt.

In 2025 is gewerkt aan één organisatie voor alle activiteiten rond merk en imago. Begin 2026 zijn Groningen Merkpartners en Marketing Groningen samengevoegd tot Groningen & Partners.

Groningen & Partners is het centrale punt voor merkmanagement, economische profilering en vrijetijdseconomie. Hier komen onderzoek, monitoring, merkontwikkeling en marketing samen. Zo is er één duidelijk en professionele partner die het imago versterkt en laat zien hoe aantrekkelijk de regio is.

Nationaal Programma Groningen blijft één van de opdrachtgevers en bewaakt dat het merk van Groningen goed en professioneel wordt ontwikkeld. De bijdrage vanuit het programma richt zich de komende jaren op deze merkactiviteiten. Samen met de Sociale en Economische Agenda van Nij Begun zorgen we ervoor dat kennis, ervaringen en succesvolle aanpakken worden doorgegeven. Wat de afgelopen jaren in gang is gezet, krijgt daarmee een vervolg. Zo blijft de gezamenlijke inzet voor een sterk imago van Groningen groeien.

Tabel 6: Financiën 2025 programmabureau

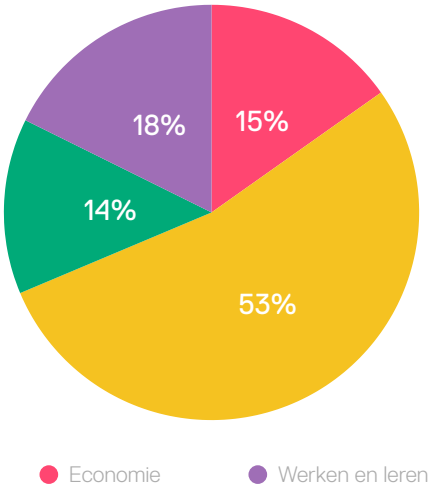
		Bedrag (bedragen x€1.000)
Programmabureau	Personeel (incl. sociale lasten, opleidingskosten, reiskosten etc..	€ 1.795
Programmabureau	Overhead-toeslag provincie Groningen (Juridisch, inkoop, ICT, huisvesting etc..)	€ 954
Programmabureau	Overige organisatiekosten programmabureau (kantoorkosten, bijeenkomsten, vacatiegelden, bestuur, teamdagen, toukomst-overhead)	€ 385
Programmabureau	Communicatie	€ 98
Werkbudget	Traineeprogramma	€ 618
Werkbudget	Incidentele adviesopdrachten en projectversnellers	€ 86
Werkbudget	Onafhankelijke beoordelingscommissie, toukomstpanel en omgevingskwaliteitteam	€ 171
Werkbudget	Beoordeling en proceskosten Loket leefbaarheid en impulsloket	€ -
Werkbudget	Monitoring en evaluatie, Imago Groningen	€ 507
Werkbudget	Baanbrekers	€ 80
Werkbudget	Onvoorzien	€ 36
Totaal		**€ 4.730**

Bijlagen: Overzichten per programma

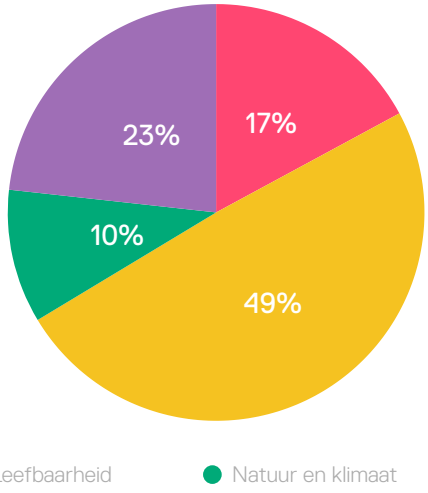

3.1 Gemeente Eemsdelta

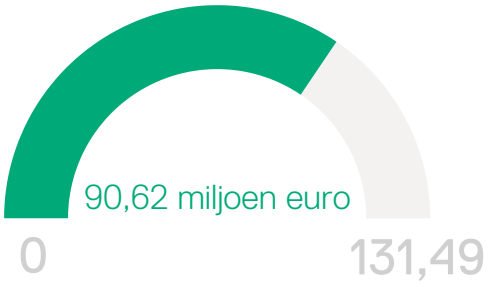
Bijdrage aan de ambities per project

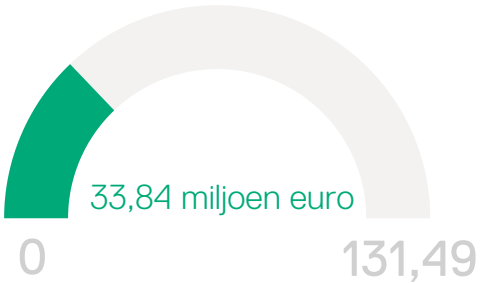
Bijdrage aan de ambitie per toegekende euro

Economie Werken en leren Leefbaarheid Natuur en klimaat

Toegekend bedrag in relatie tot het trekkingsrecht

Uitgegeven middelen

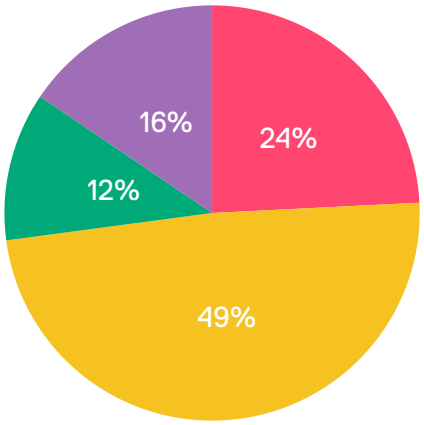
Tabel 7: Door het bestuur goedgekeurde projecten van gemeente Eemsdelta in 2025

Projectnaam	Bedrag	Economie	Leefbaarheid	Natuur en klimaat	Werken en Leren
Revitalisering Burgemeester Welleman Sportpark Appingedam	€ 3.200.000	+	+++	+	+
Huis van Cultuur en Bestuur	€ 6.049.999	+	++	+	++
Groote Polder	€ 200.000	+	++	++	+
Samen aan de slag in Eemsdelta	€ 3.000.000	+	+++	+	+
Versterken centrumgebieden Eemsdelta 2026-2030	€ 1.797.550	+++	+	+	+
Sportpark Stedum	€ 2.000.000		+++	+	+
Programma Oorlogserfgoed Eemsdelta	€ 632.140	++	++		+
Hart voor Garsthuizen	€ 250.000	+	+++	+	+
Totaal	**€ 17.129.689**				

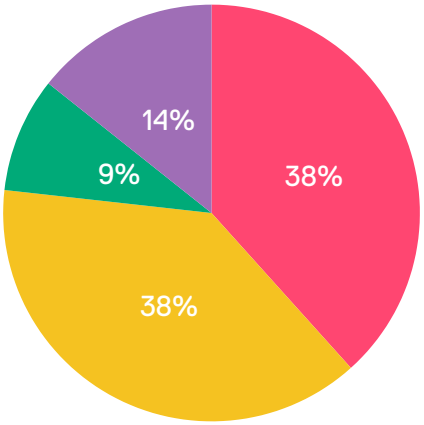
+ = 1 - 30 punten: **een bijdrage** / **++** = 30-50 punten: **een aanzienlijke bijdrage** / **+++** = 50+ punten: **hoofdbijdrage**

3.2 Gemeente Het Hogeland

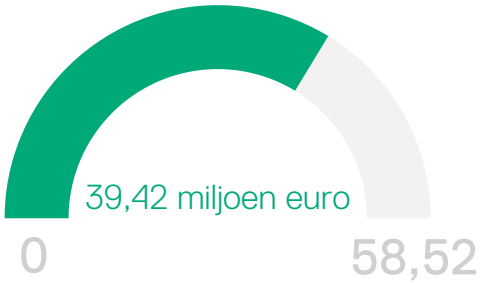
Bijdrage aan de ambities per project

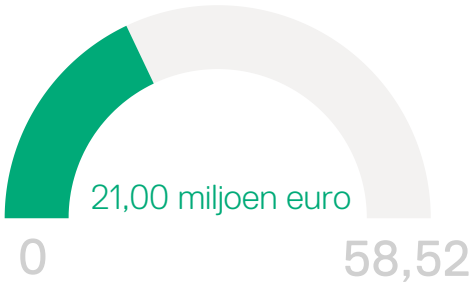
Bijdrage aan de ambitie per toegekende euro

Economie Werken en leren Leefbaarheid Natuur en klimaat

Toegekend bedrag in relatie tot het trekkingsrecht

Uitgegeven middelen

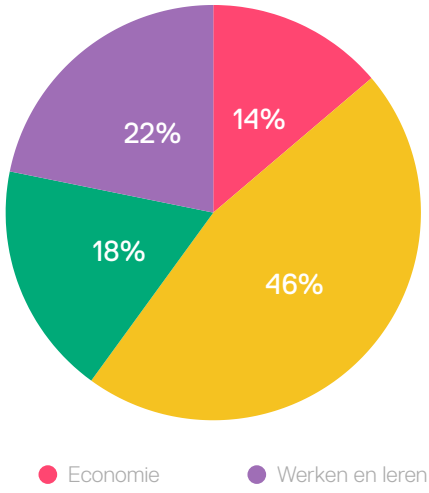
Tabel 8: Door het bestuur goedgekeurde projecten van gemeente Het Hogeland in 2025

Projectnaam	Bedrag	Economie	Leefbaarheid	Natuur en klimaat	Werken en Leren
Kerk Obergum	€ 805.000	+	+++	+	+
Meanderen door het Reitdiepgebied	€ 1.105.552	+	+++	+	+
Totaal	**€ 1.910.552**				

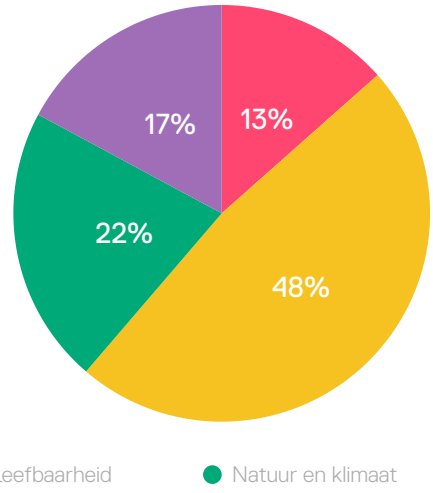
+ = 1 - 30 punten: **een bijdrage** / **++** = 30-50 punten: **een aanzienlijke bijdrage** / **+++** = 50+ punten: **hoofdbijdrage**

3.3 Gemeente Groningen

Bijdrage aan de ambities per project

Bijdrage aan de ambitie per toegekende euro

Economie Werken en leren Leefbaarheid Natuur en klimaat

Toegekend bedrag in relatie tot het trekkingsrecht

Uitgegeven middelen

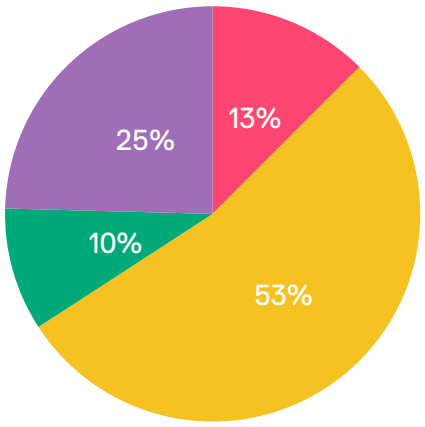
Tabel 9: Door het bestuur goedgekeurde projecten van gemeente Groningen in 2025

Projectnaam	Bedrag	Economie	Leefbaarheid	Natuur en klimaat	Werken en Leren
Aanpak energiearmoede en verduurzaming Lewenborg	€ 765.479	+	++	++	+
Langer zelfstandig in de wijk blijven wonen Lewenborg	€ 1.495.700	++	+++		+
Meanderen door het Reitdiepgebied	€ 200.000	+	+++	+	+
Langer zelfstandig in de wijk blijven wonen Beijum	€ 1.799.995	++	+++	+	+
Project YOU - Young Optimistic Urbanistst	€ 379.782	+	++	+	++
Totaal	**€ 4.640.956**				

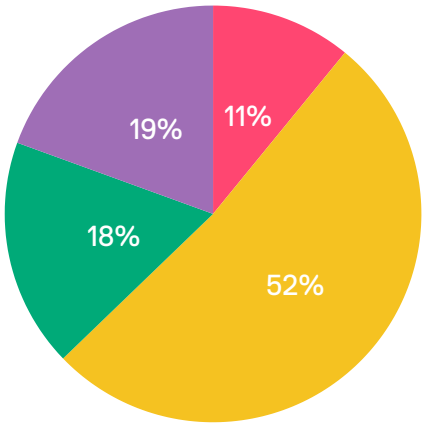
+ = 1 - 30 punten: **een bijdrage** / **++** = 30-50 punten: **een aanzienlijke bijdrage** / **+++** = 50+ punten: **hoofdbijdrage**

3.4 Gemeente Midden-Groningen

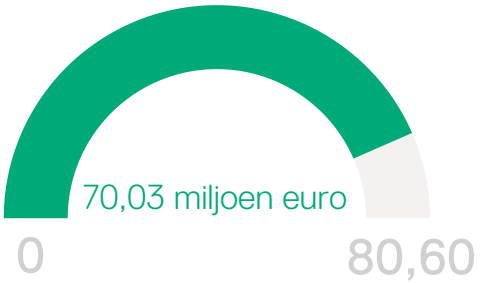
Bijdrage aan de ambities per project

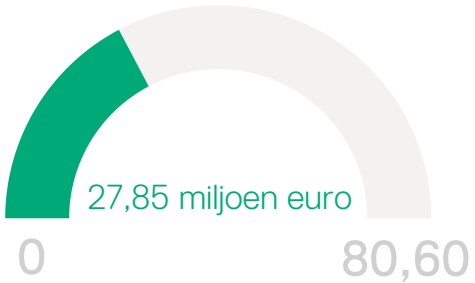
Bijdrage aan de ambitie per toegekende euro

Economie Werken en leren Leefbaarheid Natuur en klimaat

Toegekend bedrag in relatie tot het trekkingsrecht

Uitgegeven middelen

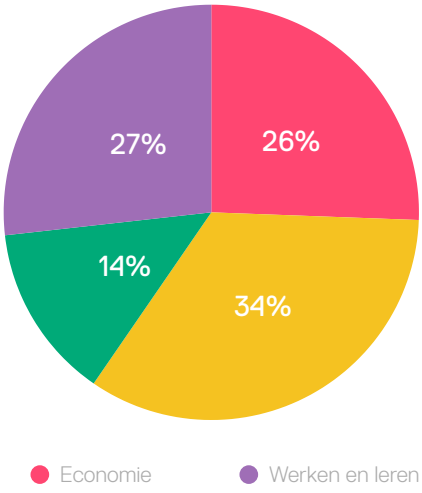
Tabel 10: Door het bestuur goedgekeurde projecten van gemeente Midden-Groningen in 2025

Projectnaam	Bedrag	Economie	Leefbaarheid	Natuur en klimaat	Werken en Leren
Verpauperde panden Midden-Groningen (Fase 2)	€ 4.000.000	+	+++	+	
Herstructurering Hoogezand-Noord Fase 3	€ 3.500.001	+	+++	+	+
Versterken natuur en landschap Lageland -'t Roegwold	€ 770.000	+	+	++	+
Totaal	**€ 8.270.001**				

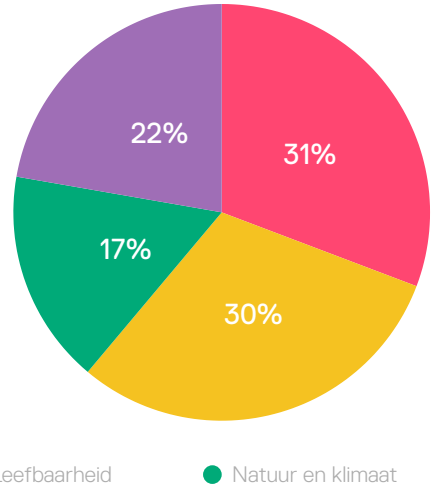
+ = 1 - 30 punten: **een bijdrage** / **++** = 30-50 punten: **een aanzienlijke bijdrage** / **+++** = 50+ punten: **hoofdbijdrage**

3.5 Gemeente Oldambt

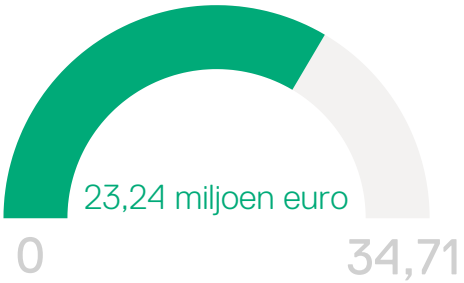
Bijdrage aan de ambities per project

Bijdrage aan de ambitie per toegekende euro

Economie Werken en leren Leefbaarheid Natuur en klimaat

Toegekend bedrag in relatie tot het trekkingsrecht

Uitgegeven middelen

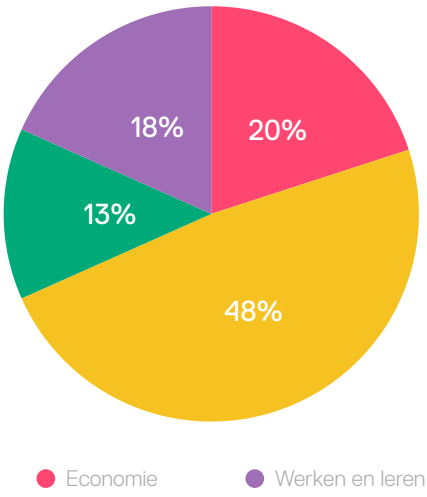
Tabel 11: Door het bestuur goedgekeurde projecten van gemeente Oldambt in 2025

Projectnaam	Bedrag	Economie	Leefbaarheid	Natuur en klimaat	Werken en Leren
Bedrijventerrein De Rensel toekomstbestendig	€ 4.500.000	+++	+	+	+
WinCITY - Werken aan een toekomstbestendige binnenstad in Winschoten	€ 1.000.000	++	++	+	+
Totaal	**€ 5.500.000**				

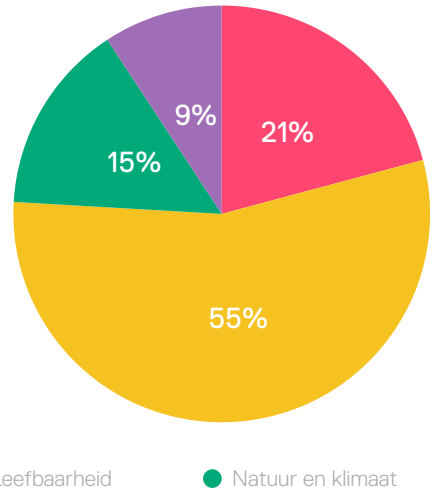
+ = 1 - 30 punten: **een bijdrage** / **++** = 30-50 punten: **een aanzienlijke bijdrage** / **+++** = 50+ punten: **hoofdbijdrage**

3.6 Gemeente Westerkwartier

Bijdrage aan de ambities per project

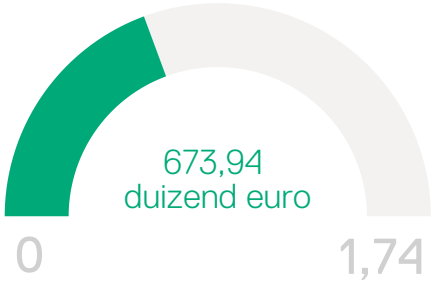
Bijdrage aan de ambitie per toegekende euro

Economie Werken en leren Leefbaarheid Natuur en klimaat

Toegekend bedrag in relatie tot het trekkingsrecht

Uitgegeven middelen

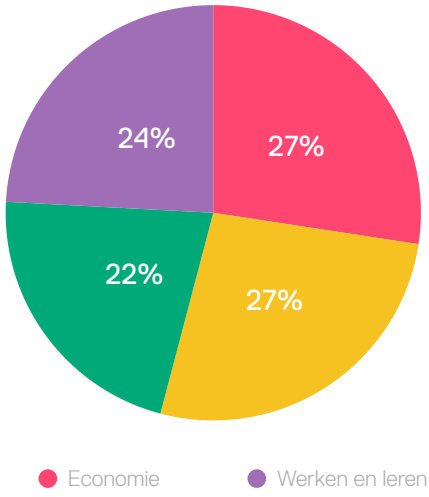
Tabel 12: Door het bestuur goedgekeurde projecten van gemeente Westerkwartier in 2025

Projectnaam	Bedrag	Economie	Leefbaarheid	Natuur en klimaat	Werken en Leren
Geen goedgekeurde projecten in 2025	0				
Totaal	**0**				

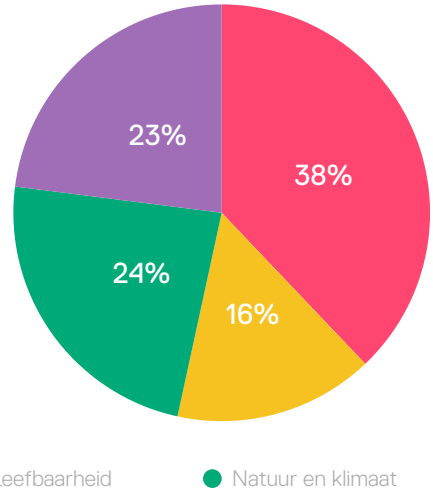
\+ = 1 - 30 punten: **een bijdrage** / ++ = 30-50 punten: **een aanzienlijke bijdrage** / +++ = 50+ punten: **hoofdbijdrage**

3.7 Provincie Groningen deel 1

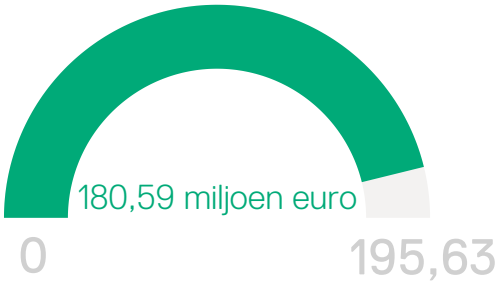
Bijdrage aan de ambities per project

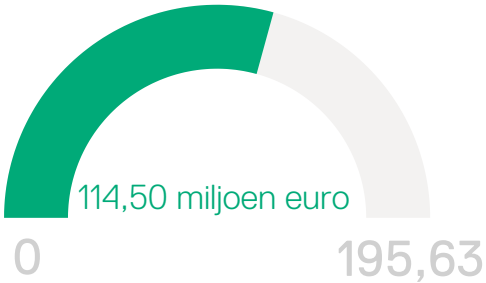
Bijdrage aan de ambitie per toegekende euro

Economie Werken en leren Leefbaarheid Natuur en klimaat

Toegekend bedrag in relatie tot het trekkingsrecht

Uitgegeven middelen

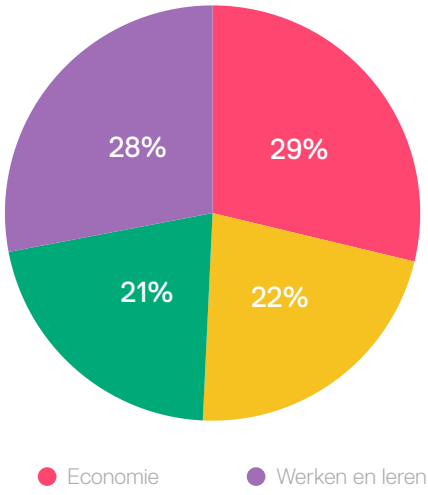
Tabel 13: Door het bestuur goedgekeurde projecten van provincie Groningen in 2025

Projectnaam	Bedrag	Economie	Leefbaarheid	Natuur en klimaat	Werken en Leren
Meanderen door het Reitdiepgebied	€ 2.300.000	+	+++	+	+
Totaal	**€ 2.300.000**				

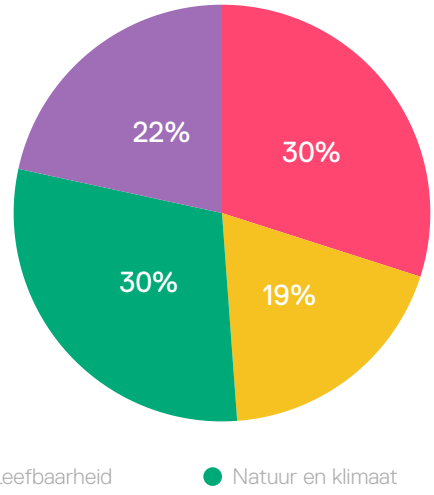
+ = 1 - 30 punten: **een bijdrage** / **++** = 30-50 punten: **een aanzienlijke bijdrage** / **+++** = 50+ punten: **hoofdbijdrage**

3.7 Provincie Groningen deel 2

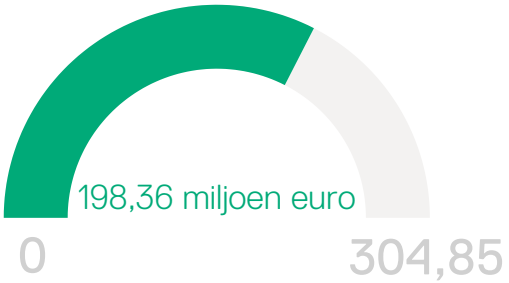
Bijdrage aan de ambities per project

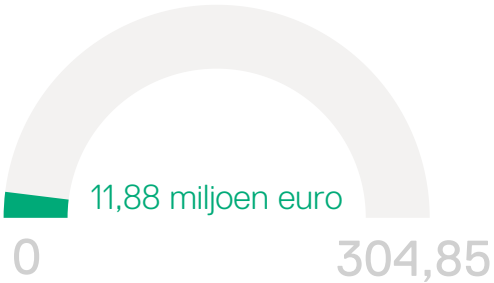
Bijdrage aan de ambitie per toegekende euro

Economie · Werken en leren · Leefbaarheid · Natuur en klimaat

Toegekend bedrag in relatie tot het trekkingsrecht

Uitgegeven middelen

Colofon

Fotografie
Ronnie Zeemering
Marieke Kijk in de Vegte
Marijn Boeré
Jacco van der Zwan

Teksten
Leonie Kort
Medewerkers programmabureau

Ontwerp
Dizain

Opmaak
dit's grafisch ontwerp

Dit jaarverslag is opgesteld door het programmabureau en op 26 juni 2026 vastgesteld door het algemeen bestuur van Nationaal Programma Groningen met daarin vertegenwoordigers van het Rijk, provincie, gemeenten in het aardbevingsgebied en maatschappelijke organisaties.

nationaal programma groningen